

POLITIKY
EVROPSKÉ UNIE

Jak funguje Evropská unie

Průvodce
institucionálním
rámcem EU

Evropská unie

POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

Tato publikace je součástí edice „Politiky Evropské unie“, která prezentuje činnost EU v různých oblastech, důvody jejích opatření a jejich výsledky. Elektronické verze publikací najdete na této internetové stránce:

http://europa.eu/pol/index_cs.htm
<http://europa.eu/!KC38XK>

Jak funguje Evropská unie ✖

Evropa ve 12 lekcích

Evropa 2020 – Evropská strategie růstu

Zakladatelé Evropské unie

Zemědělství

Hranice a bezpečnost

Bankovníctví a finance

Rozpočet

Oblast klimatu

Hospodářská soutěž

Spotřebitelé

Kultura a audiovizuální média

Cla

Digitální agenda

Hospodářská a měnová unie a euro

Vzdělávání, odborná příprava, mládež a sport

Zaměstnanost a sociální věci

Energetika

Rozšíření

Podniky

Životní prostředí

Boj proti podvodům

Bezpečnost potravin

Zahraniční věci a bezpečnostní politika

Humanitární pomoc a civilní ochrana

Mezinárodní spolupráce a rozvoj

Vnitřní trh

Spravedlnost, základní práva a občané

Námořní záležitosti a rybolov

Migrace a azyl

Veřejné zdraví

Regionální politika

Výzkum a inovace

Daně

Obchod

Doprava

Politiky Evropské unie:

Jak funguje Evropská unie

Evropská komise

Generální ředitelství pro komunikaci

Informace pro občany

1049 Brusel

BELGIE

Rukopis aktualizován v listopadu 2014

Ilustrace na obálce: © Luis Pedrosa

44 stran – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-39905-3

doi:10.2775/10660

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014

© Evropská unie, 2014

Reprodukce je povolena. V případě použití nebo reprodukce samotných fotografií je nutné žádat o svolení přímo vlastníka autorských práv.

POLITIKY
EVROPSKÉ UNIE

Jak funguje Evropská unie

Průvodce
institucionálním
rámcem EU

Obsah

Úvod do Evropské unie: Jak funguje, kdo co dělá	3
Evropský parlament: Hlas lidu	9
Evropská rada: Vymezení strategie	12
Rada: Hlas členských států	14
Evropská komise: Podpora obecného zájmu	19
Vnitrostátní parlamenty: Uplatňování zásady subsidiarity	23
Soudní dvůr: Dodržování práva EU	24
Evropská centrální banka: Udržování cenové stability	26
Evropský účetní dvůr: Pomoc při zlepšování finančního řízení EU	29
Evropský hospodářský a sociální výbor: Hlas občanské společnosti	31
Výbor regionů: Hlas místní samosprávy	33
Evropský veřejný ochránce práv: Šetření vašich stížností	34
Evropský inspektor ochrany údajů: Ochrana vašeho soukromí	35
Evropská investiční banka: Investice do budoucnosti	36
Agentury EU	38

Úvod do Evropské unie

Jak funguje, kdo co dělá

O čem je tato publikace

Tato publikace vysvětluje, jak funguje Evropská unie (EU), tj. jak jsou přijímána rozhodnutí na úrovni EU a kdo je přijímá. Nejdůležitější úlohu v tomto rozhodovacím procesu hrají orgány EU – Parlament, Rada a Evropská komise, o nichž jste možná již slyšeli; a existují i další instituce. Publikace nejprve popisuje, jak jsou vydávány právní předpisy EU, a poté se detailněji zabývá jednotlivými orgány EU, jakož i agenturami a institucemi, které je podporují.

Evropská unie ve zkratce

Základem EU jsou členské státy – 28 zemí tvořících Unii – a jejich občané. Jedinečným znakem EU je skutečnost, že ačkoli se jedná o svrchované, nezávislé země, část své „suverenity“ sdílejí, aby získaly sílu a výhody plynoucí z velikosti. Sdílení suverenity v praxi znamená, že členské státy svěřují některé ze svých rozhodovacích pravomocí společným institucím, které si vytvořily, aby se o určitých záležitostech společného zájmu mohlo demokraticky rozhodovat na evropské úrovni. Evropská unie se tudíž nachází na pomezí mezi plně federálním systémem, jakým jsou Spojené státy americké, a volným systémem mezivládní spolupráce, jaký funguje v Organizaci spojených národů.

Od svého založení v roce 1950 dosáhla EU mnoha úspěchů. Vytvořila jednotný trh se zbožím a službami zahrnující 28 zemí s více než 500 miliony občanů, kteří se mohou podle svého přání svobodně pohybovat a pobývat na území EU. Zavedla jednotnou měnu – euro, která je nyní jednou z hlavních světových měn a která zajišťuje větší efektivnost jednotného trhu. EU je rovněž největším poskytovatelem rozvojové a humanitární pomoci ve světě. To jsou jen některé příklady dosavadních úspěchů. V současnosti usiluje EU o to, aby vymanila Evropu z hospodářské krize. Stojí v čele boje proti změně klimatu a jejím důsledkům; pomáhá sousedním zemím a pokračuje v probíhajících jednáních o rozšíření a rozvíjí společnou zahraniční politiku, která významně přispěje k šíření evropských hodnot ve světě. Úspěch tohoto úsilí závisí na tom, do jaké míry se podaří přijímat efektivní a včasná rozhodnutí a náležitě je provádět.

Smlouvy EU

Evropská unie je založena na zásadách právního státu. To znamená, že každé opatření, jež EU přijme, je založeno na smlouvách, které byly dobrovolně a demokraticky schváleny všemi zeměmi EU. Smlouvy jsou sjednány a schváleny všemi členskými státy EU, a poté jsou ratifikovány vnitrostátními parlamenty či v referendu.

Smlouvy stanoví cíle Evropské unie, pravidla pro orgány EU, způsob přijímání rozhodnutí a vztah mezi EU a jejími členskými státy. Smlouvy jsou pozměněny pokaždé, když do EU vstoupí nové členské státy. Občas jsou pozměněny rovněž s cílem reformovat orgány EU nebo Evropské unii přidělit nové oblasti působnosti.

Dne 9. května 1950 francouzský ministr zahraničních věcí Robert Schuman poprvé veřejně formuloval myšlenky, které vedly k vytvoření Evropské unie. Proto se 9. květen slaví jako den vzniku Evropské unie.

Poslední pozměňující smlouva – Lisabonská smlouva – byla podepsána v Lisabonu dne 13. prosince 2007 a v platnost vstoupila dne 1. prosince 2009. Dřívější smlouvy jsou nyní začleněny do stávajícího konsolidovaného znění, které zahrnuje Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o fungování Evropské unie.

Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii (TSCG) je mezivládní smlouva, kterou v roce 2012 podepsaly všechny členské státy EU kromě České republiky a Spojeného království a která vstoupila v platnost dne 1. ledna 2013. Nejedná se o Smlouvu EU, nýbrž o mezivládní smlouvu, která by měla být později začleněna do práva EU. Zavazuje smluvní země k tomu, aby zavedly přísná pravidla zaručující vyrovnané veřejné rozpočty, a posiluje správu eurozóny.

© ImageGlobe

Činnost EU vyplývá ze smluv, které schválily všechny členské státy, přičemž poslední zásadní změnu přinesla smlouva podepsaná v Lisabonu v roce 2007.

Historie Smluv EU

V roce 1950 navrhl francouzský ministr zahraničí Robert Schuman spojení západoevropského uhlénohobného a ocelářského průmyslu. O rok později byly jeho myšlenky vyjádřeny v Pařížské smlouvě, a tak se zrodil předchůdce EU – Evropské společenství uhlí a oceli. Od té doby Evropská unie smlouvy pravidelně aktualizuje a doplňuje, aby mohla účinně jednat a rozhodovat:

- ▶ *Pařížská smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli byla podepsána v Paříži dne 18. dubna 1951 a v platnost vstoupila v roce 1952. Platit přestala v roce 2002.*
- ▶ *Římské smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) byly podepsány v Římě dne 25. března 1957 a v platnost vstoupily v roce 1958.*
- ▶ *Jednotný evropský akt (JEA) byl podepsán v únoru 1986 a v platnost vstoupil v roce 1987. Pozměnil Smlouvu o EHS a připravil cestu k dotvoření jednotného trhu.*
- ▶ *Smlouva o Evropské unii (EU) – Maastrichtská smlouva – byla podepsána v Maastrichtu dne 7. února 1992 a v platnost vstoupila v roce 1993. Založila Evropskou unii, přiznala Parlamentu větší vliv při rozhodování a zavedla spolupráci v nových oblastech politiky.*
- ▶ *Amsterodamská smlouva byla podepsána dne 2. října 1997 a v platnost vstoupila v roce 1999. Změnila a doplnila předchozí Smlouvy.*
- ▶ *Niceská smlouva byla podepsána dne 26. února 2001 a v platnost vstoupila v roce 2003. Zjednodušila institucionální systém EU tak, aby mohl po přijetí nové vlny členských států v roce 2004 nadále účinně fungovat.*
- ▶ *Lisabonská smlouva byla podepsána dne 13. prosince 2007 a v platnost vstoupila v roce 2009. Zjednodušila pracovní postupy a pravidla hlasování, zřídila úřad předsedy Evropské rady a zavedla nové struktury s cílem posílit pozici EU na světové scéně.*

Kdo přijímá rozhodnutí?

Do rozhodování v EU jsou zapojeny různé evropské orgány, zejména:

- ▶ **Evropský parlament**, který zastupuje občany EU a je jimi přímo volen,
- ▶ **Evropská rada**, která je složena z hlav států nebo předsedů vlád členských států EU,
- ▶ **Rada**, která zastupuje vlády členských států EU,
- ▶ **Evropská komise**, která zastupuje zájmy celé EU.

Evropská rada vymezuje obecný politický směr a priority EU, nevykonává však legislativní funkce. V zásadě je to Evropská komise, kdo navrhuje nové zákony, přičemž Evropský parlament a Rada je schvalují. Členské státy a Komise je následně provádějí.

Jaké druhy právních předpisů existují?

Existuje několik druhů právních aktů, které se uplatňují různým způsobem:

- ▶ **Nařízení** je právní předpis, který je přímo použitelný a závazný ve všech členských státech. Členské státy jej nemusí provést do svého vnitrostátního práva, může však být nutná změna vnitrostátních právních předpisů, aby s nařízením nebyly v rozporu.

- ▶ **Směrnice** je právní předpis, který členské státy nebo skupinu členských států zavazuje k dosažení určitého cíle. Směrnice musí být obvykle provedeny do vnitrostátního práva, aby byly účinné. Důležité je, že směrnice stanoví výsledek, jehož má být dosaženo, a ponechává na členských státech, aby samy rozhodly, jakým způsobem.
- ▶ **Rozhodnutí** může být určeno členským státům, skupině osob či dokonce jednotlivcům. Je závazné v celém rozsahu. Rozhodnutí se používají například při rozhodování o navrhovaných spojeních mezi podniky.
- ▶ **Doporučení a stanoviska** nejsou závazná.

Jak se právní předpisy přijímají?

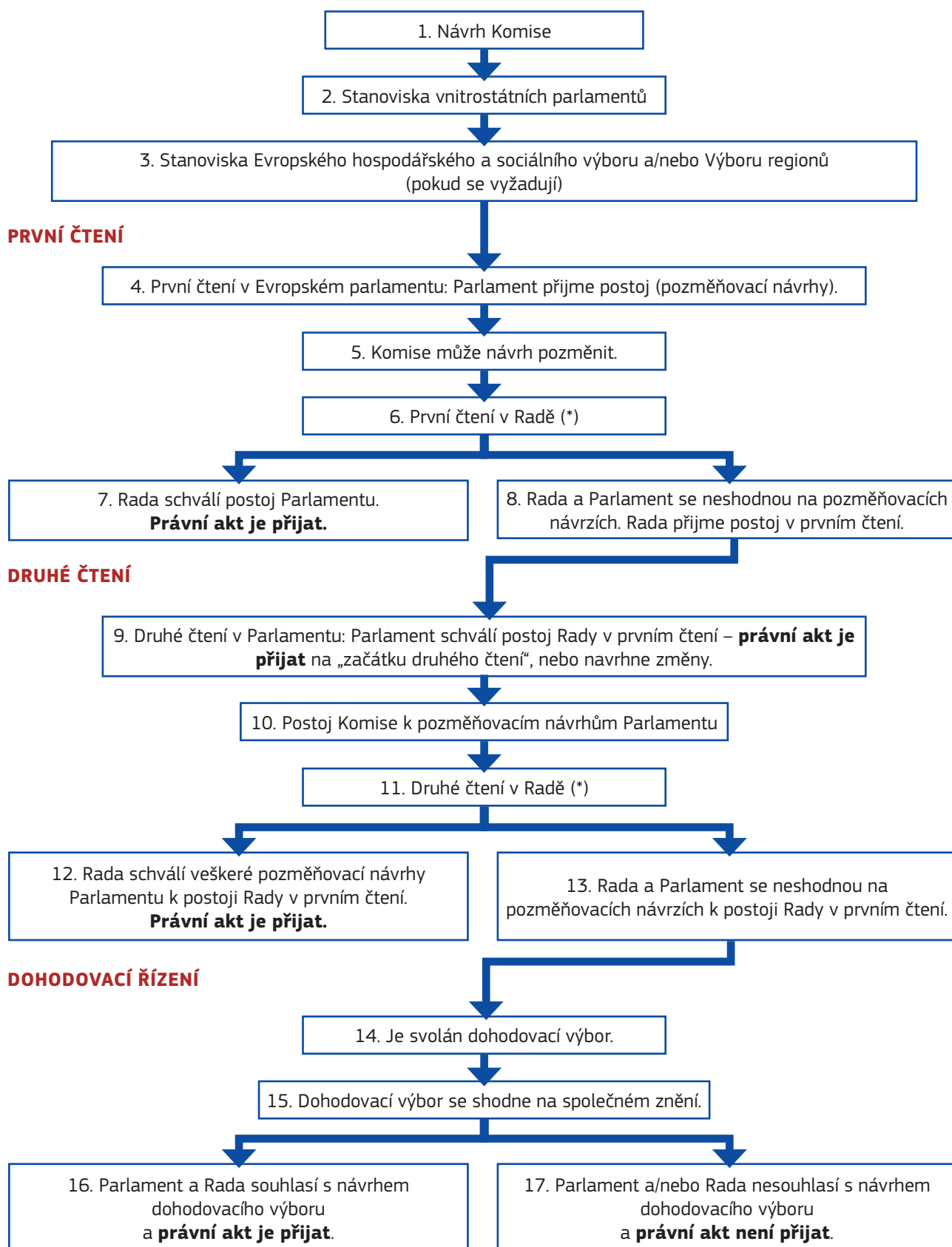
Každý evropský předpis je založen na určitém článku Smlouvy, na který se odkazuje jako na „právní základ“ daného právního aktu. Takto je určen legislativní postup, jenž se musí použít. Smlouva stanoví postup rozhodování, který zahrnuje předkládání návrhů Komisí, postupné čtení v Radě a Parlamentu a vydávání stanovisek poradních institucí. Určuje rovněž to, kdy se vyžaduje jednomyslnost a kdy k přijetí právního předpisu v Radě postačuje kvalifikovaná většina.

Velká většina právních předpisů EU je přijímána „řádným legislativním postupem“. V rámci tohoto postupu sdílí Parlament a Rada legislativní pravomoc.

Skutečnost, že všichni občané mohou svobodně cestovat, žít a pracovat ve všech 28 zemích EU, je jedním z velkých úspěchů Evropské unie.

ŘÁDNÝ LEGISLATIVNÍ POSTUP

(*) Rada přijme postoj kvalifikovanou většinou (v několika málo zvláštních oblastech vyžadují Smlouvy jednomyslnost). Pokud se však Rada hodlá odchýlit od návrhu/ stanoviska Komise, přijímá postoj jednomyslně.

Tento postup začíná u Komise. Když Komise zvažuje předložení návrhu právního předpisu, často žádá vlády, podniky, organizace občanské společnosti a jednotlivce, aby se k danému tématu vyjádřili. Takto získaná stanoviska jsou pak zohledněna v návrhu Komise, který je předložen Radě a Parlamentu. Návrh může být předložen na podnět Rady, Evropské rady, Parlamentu či evropských občanů, nebo jej může Komise předložit z vlastní iniciativy.

Návrh je pak přečten a projednán v Radě a Parlamentu. Není-li ve druhém čtení dosaženo shody, je návrh předložen „dohodovacímu výboru“, který je složen ze stejného počtu zástupců Rady a Parlamentu. Zasedání výboru se účastní i zástupci Komise, kteří rovněž přispívají k diskusi. Jakmile výbor dospěje k dohodě, schválené znění je zasláno Parlamentu a Radě ke třetímu čtení, takže návrh může být posléze přijat jako právní předpis. Ve většině případů hlasuje Parlament o návrzích prostou většinou a Rada kvalifikovanou většinou, přičemž ve prospěch návrhu musí hlasovat alespoň polovina z celkového počtu členských států EU představující přibližně dvě třetiny obyvatelstva. V některých případech se v Radě vyžaduje jednomyslné hlasování.

Zvláštní postupy

V závislosti na předmětu návrhu existují zvláštní legislativní postupy. V rámci **postupu konzultace** musí Rada návrh Komise konzultovat s Evropským parlamentem, nemusí se však stanovisky Parlamentu řídit. Tento postup se uplatňuje pouze v několika málo oblastech, jako jsou výjimky týkající se vnitřního trhu a hospodářská soutěž. V rámci **postupu souhlasu** může Parlament návrh schválit či zamítnout, nemůže však navrhnout změny. Tento postup lze použít v případě, že se návrh týká schválení mezinárodní smlouvy, která byla sjednána. Mimoto existují omezené případy, kdy právní předpis může přijmout Rada a Komise, nebo samotná Komise.

Kdo je konzultován, kdo může vznést námitku?

Kromě trojúhelníku Komise – Parlament – Rada existuje řada poradních institucí, které musí být konzultovány, pokud se navrhovaný právní předpis týká jejich oblasti zájmu. I v případě, že jejich doporučení není zohledněno, přispívá tento postup k demokratickému dohledu nad právními předpisy EU tím, že je podrobuje co nejširší kontrole.

K těmto institucím patří:

- ▶ **Evropský hospodářský a sociální výbor**, který zastupuje skupiny občanské společnosti, jako jsou zaměstnavatelé, odborové svazy a sociální zájmové skupiny,
- ▶ **Výbor regionů**, který zajišťuje, aby byl slyšet hlas místní a regionální samosprávy.

Konzultovány mohou být i jiné orgány a instituce, pokud návrh spadá do jejich oblasti zájmu nebo odbornosti. Očekává se například, že Evropská centrální banka bude konzultována ohledně návrhů týkajících se hospodářských nebo finančních věcí.

Vnitrostátní dohled

Vnitrostátní parlamenty obdrží návrhy legislativních aktů současně s Evropským parlamentem a Radou. Mohou k nim vydat své stanovisko, aby bylo zajištěno, že

Zapojení občanů

Prostřednictvím „evropské občanské iniciativy“ může 1 milion občanů EU pocházejících alespoň z jedné čtvrtiny členských zemí vyzvat Evropskou komisi, aby předložila legislativní návrh týkající se určité záležitosti. Komise pečlivě přezkoumá veškeré iniciativy, které spadají do jejich pravomocí a které podpořil 1 milion občanů. Slyšení ohledně iniciativ se koná v Parlamentu. Tyto iniciativy mohou tudíž ovlivnit práci orgánů EU a rovněž veřejnou diskusi.

© Bernd Vogel/Corbis

Občané mohou nyní prostřednictvím evropské občanské iniciativy navrhovat nové zákony.

rozhodnutí jsou přijímána na co nejnižší úrovni. Na opatření EU se vztahuje zásada **subsidiarity**, což znamená, že s výjimkou oblastí, v nichž má Unie výlučnou pravomoc, může Unie jednat pouze tehdy, bude-li opatření na úrovni EU účinnější než na vnitrostátní úrovni. Vnitrostátní parlamenty proto při rozhodování EU dohlížejí na správné uplatňování této zásady.

Jaká rozhodnutí se přijímají?

Smlouvy uvádějí oblasti politiky, v nichž může EU přijímat rozhodnutí. V některých oblastech politiky má EU **výlučnou pravomoc**, což znamená, že opatření přijímají na úrovni EU členské státy zasedající v Radě a Evropský parlament. K těmto oblastem politiky patří obchod, cla, pravidla hospodářské soutěže, měnová politika pro eurozónu a zachování rybolovných zdrojů.

V ostatních oblastech politiky **sdílí Unie rozhodovací pravomoci** s členskými státy. To znamená, že je-li na úrovni EU přijat určitý právní předpis, má tento předpis přednost. Není-li však na úrovni EU žádný právní předpis přijat, mohou jednotlivé členské státy vydat právní předpisy na vnitrostátní úrovni. Sdílená pravomoc se uplatňuje v mnoha oblastech politiky, jako je vnitřní trh, zemědělství, životní prostředí, ochrana spotřebitele a doprava.

Ve všech ostatních oblastech politiky rozhodují členské státy. Jestliže tedy určitá oblast politiky není uvedena ve Smlouvě, nemůže Komise navrhnout v této oblasti žádný právní předpis. V některých oblastech, jako je vesmírné odvětví, vzdělávání, kultura a cestovní ruch, může Unie podpořit úsilí členských států. V jiných oblastech, jako je zahraniční pomoc a vědecký výzkum, může EU provádět souběžné činnosti, například programy humanitární pomoci.

Hospodářská koordinace

Všechny země EU jsou součástí hospodářské a měnové unie (HMU), což znamená, že své hospodářské politiky koordinují a ekonomická rozhodnutí považují za záležitost společného zájmu. V rámci HMU nenese žádný orgán sám odpovědnost za celkovou hospodářskou politiku. Tyto odpovědnosti jsou rozděleny mezi členské státy a orgány EU.

Měnovou politiku, která se zabývá cenovou stabilitou a úrokovými sazbami, řídí v eurozóně, tj. v 17 zemích, které používají euro jako svoji měnu, nezávisle Evropská centrální banka (ECB). Po přistoupení Litvy v lednu 2015 tvoří eurozónu 19 zemí.

Za fiskální politiku, která se týká rozhodnutí o daních, výdajích a zadlužení, odpovídají vlády 28 členských států. Stejně je tomu u politik v oblasti práce a sociálních věcí. Jelikož však fiskální rozhodnutí přijatá jedním členským státem eurozóny mohou mít dopad na celou eurozónu, musí být tato rozhodnutí v souladu s pravidly stanovenými na úrovni EU. Pro účinné fungování HMU a zajištění stability a růstu je proto nezbytná koordinace zdravých veřejných financí a strukturálních politik. Hospodářská krize, která začala v roce 2008, vyzdvihla potřebu posílit hospodářské řízení v EU a v eurozóně, mimo jiné prostřednictvím užší koordinace politik, sledování a kontroly.

Rada sleduje veřejné finance a hospodářské politiky členských států a na základě návrhů Komise může jednotlivým zemím EU udělit doporučení. Rada může doporučit nápravná opatření a zemím eurozóny, které nepřijmou opatření směřující ke korekci nadměrného schodku a míry zadlužení, uložit sankce.

Řízení eurozóny a významné reformy hospodářské politiky jsou projednávány rovněž na vrcholných schůzkách (summitech) eurozóny, na nichž se setkávají hlavy států nebo předsedové vlád členů eurozóny.

EU a zahraniční vztahy

Za vztahy se zeměmi mimo EU odpovídá vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, kterého jmenuje Evropská rada, a který zároveň zastává funkci místopředsedy Evropské komise. Na úrovni hlav států nebo předsedů vlád zastupuje Unii předseda Evropské rady.

Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) slouží Unii jako ministerstvo zahraničí a diplomatická služba pod vedením vysokého představitele. Je složena z odborníků, kteří byli převedeni z Rady, členských států a Evropské komise.

Rada vypracovává a přijímá rozhodnutí v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky EU na základě hlavních směrů vymezených Evropskou radou. Komise na druhou stranu odpovídá za obchod se třetími zeměmi a za poskytování finančních prostředků těmto zemím, jako v případě humanitární nebo rozvojové pomoci. Komise také zastupuje Unii ve všech oblastech pravomocí EU mimo bezpečnostní a zahraniční politiku.

Evropský parlament

Hlas lidu

Úloha: přímo volená zákonodárná moc EU

Členové: 751 členů Evropského parlamentu

Sídlo: Štrasburk, Brusel a Lucemburk

► <http://www.europarl.eu>

Členové Evropského parlamentu (tzv. evropští poslanci) jsou přímo voleni občany EU, aby zastupovali jejich zájmy. Volby se konají jednou za pět let a volit mohou všichni občané EU starší 18 let (v Rakousku 16 let), což představuje přibližně 380 milionů voličů. Evropský parlament má 751 členů ze všech 28 členských států.

Ačkoli oficiální sídlo Evropského parlamentu je ve Štrasburku (Francie), vykonává svoji činnost na třech místech: ve Štrasburku, v Bruselu (Belgie) a v Lucemburku. Hlavní zasedání celého Parlamentu, tzv. „plenární zasedání“, se konají 12krát ročně ve Štrasburku. Doplňující plenární zasedání se konají v Bruselu. V Bruselu se konají rovněž schůze výborů.

Složení Evropského parlamentu

Křesla v Evropském parlamentu jsou mezi členské státy rozdělena podle jejich podílu na celkovém počtu obyvatel EU.

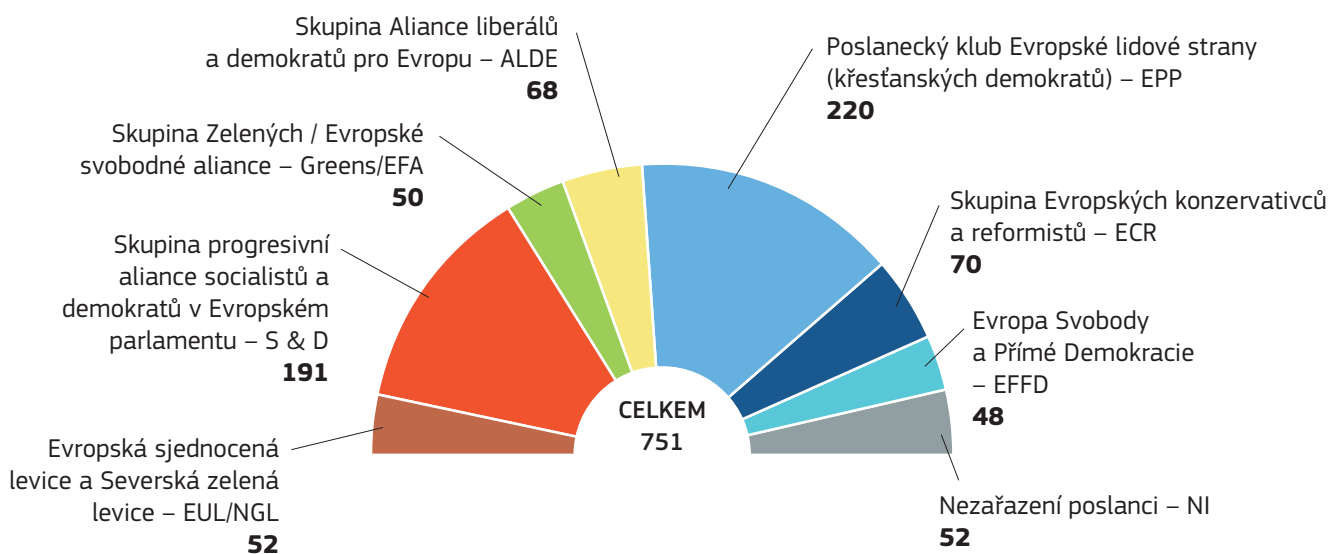
Dne 1. července 2013 se Chorvatsko stalo 28. členským státem Evropské unie a 12 chorvatských poslanců se na zbývající část volebního období připojilo k Evropskému parlamentu. Při volbách do Parlamentu, jež se budou konat v roce 2014, bude celkový počet členů Evropského parlamentu upraven na 751.

Většina evropských poslanců je ve své zemi členem některé politické strany. V Evropském parlamentu se národní politické strany sdružují do politických uskupení na úrovni celé EU a většina jeho členů patří do některé z těchto politických skupin.

POČET ČLENŮ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EP) PODLE JEDNOTLIVÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ V ROCE 2014

Členský stát	Počet členů EP
Belgie	21
Bulharsko	17
Česká republika	21
Dánsko	13
Estonsko	6
Finsko	13
Francie	74
Chorvatsko	11
Irsko	11
Itálie	73
Kypr	6
Litva	11
Lotyšsko	8
Lucembursko	6
Maďarsko	21
Malta	6
Německo	96
Nizozemsko	26
Polsko	51
Portugalsko	21
Rakousko	18
Rumunsko	32
Řecko	21
Slovensko	13
Slovinsko	8
Spojené království	73
Španělsko	54
Švédsko	20
CELKEM	751

POČET ČLENŮ EP V JEDNOTLIVÝCH POLITICKÝCH SKUPINÁCH V ŘÍJNU 2014

Co Parlament dělá?

Parlament má tři hlavní úlohy:

1. Společně s Radou sdílí legislativní pravomoc, tj. pravomoc přijímat právní předpisy. Skutečnost, že Parlament je přímo volen občany EU, pomáhá zajistit demokratickou legitimitu evropského práva.
2. Parlament vykonává demokratický dohled nad ostatními orgány EU, zvláště nad Komisí. Má pravomoc schválit nebo zamítnout navrhovaného předsedu Komise a komisaře a právo vyslovit Komisi jako celku nedůvěru.
3. Společně s Radou kontroluje rozpočet EU, a může proto ovlivnit výdaje EU. Na konci rozpočtového procesu přijímá nebo zamítá celý rozpočet.

Tyto tři úlohy jsou podrobněji popsány níže.

1. LEGISLATIVNÍ PRAVOMOC

Nejčastějším postupem přijímání právních předpisů EU je tzv. „řádný legislativní postup“, který se nazývá rovněž „postupem spolurozhodování“. Tento postup staví Evropský parlament a Radu na stejnou úroveň a právní předpisy přijaté tímto postupem představují společné akty Parlamentu a Rady. Uplatňuje se u většiny právních předpisů EU, vztahujících se na širokou škálu oblastí, jako jsou práva spotřebitelů, ochrana životního prostředí a doprava. V rámci řádného legislativního postupu předloží Komise návrh, který musí přijmout Parlament i Rada. Souhlas Parlamentu se vyžaduje u všech mezinárodních smluv v oblastech, na něž se vztahuje řádný legislativní postup.

U řady ostatních návrhů musí být Parlament konzultován a jeho souhlas se vyžaduje u důležitých politických nebo institucionálních rozhodnutí, jako jsou například akty týkající se sociálního zabezpečení a ochrany, předpisy o zdanění energie a harmonizace daní z obratu a nepřímých daní. Parlament dává rovněž podnět k novým právním předpisům tím, že kontroluje roční pracovní program Komise, zvažuje, které nové právní předpisy by byly vhodné, a žádá Komisi o předložení návrhů.

2. PRAVOMOC DOHLEDU

Parlament vykonává demokratický dohled nad ostatními evropskými orgány. Činí tak několika způsoby. Předně, má-li být jmenována nová Komise, pořádá Parlament slyšení všech kandidátů na nové komisaře a předsedu Komise (navržených členskými státy). Bez souhlasu Parlamentu nemohou být jmenováni.

Komise je politicky odpovědná Parlamentu, který jí může vyslovit nedůvěru a vyžádat si tak její kolektivní odstoupení. V obecnější rovině vykonává Parlament dohled tak, že pravidelně přezkoumává zprávy, které mu Komise zasílá, a klade písemné a ústní dotazy.

Komisaři se účastní plenárních zasedání Parlamentu a schůzí parlamentních výborů. Parlament rovněž vede pravidelný dialog s prezidentem Evropské centrální banky ohledně měnové politiky.

Parlament též sleduje práci Rady: členové Evropského parlamentu pravidelně kladou Radě písemné a ústní dotazy a předseda Rady se účastní plenárních zasedání a zapojuje se do důležitých diskusí. V některých

Předsedou Evropského parlamentu byl v roce 2014 znovuzvolen Martin Schulz.

© EU

oblastech politiky, k nimž patří společná zahraniční a bezpečnostní politika, odpovídá za rozhodování pouze Rada, Parlament však s Radou v těchto oblastech úzce spolupracuje.

Parlament může vykonávat demokratickou kontrolu rovněž tím, že přezkoumává petice občanů a zřizuje zvláštní vyšetřovací výbory.

Parlament se zapojuje také do každé vrcholné schůzky EU (zasedání Evropské rady). Na začátku každého summitu je předseda Parlamentu vyzván, aby vyjádřil názory a obavy Parlamentu ohledně aktuálních otázek a bodů na pořadu jednání Evropské rady.

3. ROZPOČTOVÁ PRAVOMOC

Parlament a Rada Evropské unie společně rozhodují o ročním rozpočtu EU. Parlament o něm jedná ve dvou po sobě jdoucích čteních a rozpočet vstoupí v platnost až poté, co jej podepíše předseda Parlamentu.

Plnění rozpočtu sleduje parlamentní Výbor pro rozpočtovou kontrolu a Parlament každoročně rozhoduje o tom, zda schválí nakládání Komise s rozpočtem v předchozím rozpočtovém roce. Tomuto procesu schvalování se odborně říká „udělení absolutoria“.

Jak Parlament pracuje?

Parlament volí svého předsedu na funkční období dva a půl roku. Předseda zastupuje Parlament u ostatních orgánů EU a rovněž ve světě, přičemž je mu nápomocno 14 místopředsedů. Předseda Evropského parlamentu podepisuje společně s předsedou Rady všechny legislativní akty, které byly schváleny ve společném rozhodování.

Práce Parlamentu je rozdělena do dvou hlavních fází:

- ▶ Příprava na plenární zasedání: provádějí ji členové Parlamentu ve 20 parlamentních výborech, které se zaměřují na konkrétní oblasti činnosti EU. Příkladem je Hospodářský a měnový výbor (ECON) nebo Výbor pro mezinárodní obchod (INTA). O sporných záležitostech se jedná rovněž v politických skupinách.
- ▶ Vlastní plenární zasedání: plenární zasedání, jichž se účastní všichni členové Evropského parlamentu, se obvykle konají ve Štrasburku (vždy jeden týden v měsíci) a někdy se konají doplňující zasedání v Bruselu. Na plenárních zasedáních zkoumá Parlament navrhované právní předpisy a hlasuje o pozměňovacích návrzích, než rozhodne o textu jako celku. K dalším bodům na pořadu jednání mohou patřit „sdělení“ Rady nebo Komise či otázky týkající se dění v EU či jinde ve světě.

Obecně platí, že Parlament může přijímat rozhodnutí pouze v případě, je-li při hlasování přítomna alespoň třetina jeho poslanců. Obvykle se usnáší většinou odevzdaných hlasů. Ve zvláštních případech, například volí-li Parlament předsedu Komise nebo hlasuje-li v rámci řádného legislativního postupu ve druhém čtení, je třeba, aby pro rozhodnutí hlasovala většina všech jeho poslanců.

Evropská rada

Vymezení strategie

Úloha: stanovení politického směru a priorit

Členové: hlavy států nebo předsedové vlád všech členských států, předseda Evropské rady a předseda Evropské komise

Sídlo: Brusel

► <http://european-council.europa.eu>

V Evropské radě se scházejí vrcholní političtí činitelé EU, tj. hlavy států a předsedové vlád spolu s předsedou Evropské rady a předsedou Komise. Scházejí se nejméně čtyřikrát ročně, aby stanovili obecný politický směr a priority EU. Na práci Evropské rady se rovněž podílí vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Co Evropská rada dělá?

Vrcholné schůzky Evropské rady, ve kterých zasedají hlavy států nebo předsedové vlád všech zemí EU, představují nejvyšší úroveň politické spolupráce mezi členskými státy. Na svých zasedáních rozhodují vedoucí představitelé na základě konsensu o celkovém směřování a prioritách Unie a dávají potřebný podnět k jejímu rozvoji.

Evropská rada nepřijímá právní předpisy. Na konci každého zasedání vydává „závěry“, které vyjadřují hlavní poselství vyplývající z diskusí, a hodnotí přijatá rozhodnutí, rovněž ve vztahu k následným opatřením. V závěrech se uvádějí hlavní záležitosti, jimiž se má zabývat Rada, tj. zasedání ministrů. Mohou rovněž vyzvat Evropskou komisi, aby předložila návrhy týkající se konkrétního problému nebo výzvy, jimiž se Unie má zabývat.

Zasedání Evropské rady se zpravidla konají alespoň dvakrát za půl roku. Další (mimořádná nebo neformální) zasedání mohou být svolána k řešení naléhavých záležitostí, jež vyžadují rozhodnutí na nejvyšší úrovni, například v oblasti hospodářských věcí nebo zahraniční politiky.

Předseda Evropské rady

Činnost Evropské rady koordinuje její předseda, který svolává a vede zasedání Evropské rady a odpovídá za pokrok v její práci.

Předseda Evropské rady rovněž zastupuje Unii ve světě. Spolu s vysokým představitelem pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku zastupuje zájmy Unie v zahraničních věcech a bezpečnostních otázkách.

Předsedu volí Evropská rada na funkční období dva a půl roku s tím, že může být zvolen dvakrát po sobě. Předsednictví v Evropské radě je prací na plný úvazek; předseda nesmí současně zastávat žádnou vnitrostátní funkci.

Jak Evropská rada přijímá rozhodnutí?

Evropská rada přijímá většinu svých rozhodnutí konsensem. V řadě případů se však uplatňuje kvalifikovaná většina, například při volbě předsedy a jmenování Komise a vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Pokud Evropská rada rozhoduje hlasováním, mohou hlasovat pouze hlavy států nebo předsedové vlád.

Sekretariát

Evropské radě je nápomocen generální sekretariát Rady.

Vrcholná schůzka eurozóny

Mimo Evropskou radu se hlavy států nebo předsedové vlád zemí, které používají euro jako svoji měnu, rovněž alespoň dvakrát ročně scházejí spolu s předsedou Evropské komise. Na tyto vrcholné schůzky eurozóny je zván také prezident Evropské centrální banky. Přizván může být i předseda Evropského parlamentu.

Tyto schůzky umožňují projednat řízení eurozóny a rovněž důležité reformy hospodářské politiky. Vrcholná schůzka eurozóny byla oficiálně zavedena ve Smlouvě o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii (TSCG). Předsedu vrcholné schůzky eurozóny jmenují hlavy států nebo předsedové vlád členů eurozóny. Ke jmenování dochází současně se jmenováním předsedy Evropské rady, a to na stejné funkční období. Tyto dvě funkce může zastávat jedna osoba.

V některých případech se diskutuje v rámci vrcholné schůzky eurozóny účastní rovněž vedoucí představitelé zemí, které ratifikovaly Smlouvu o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, avšak nepoužívají euro jako svoji měnu. V případě, kdy tyto země nemají právo účasti, předseda vrcholné schůzky

© EU

Donald Tusk ve funkci předsedy Evropské rady předsedá summitům EU od 1. prosince 2014.

eurozóny je, jako i ostatní členské státy EU, o přípravě a výsledku vrcholných schůzek podrobně informuje.

Zaměňování Rad: která je která?

Evropské orgány lze jednoduše zaměnit, hlavně z toho důvodu, že velmi rozdílné orgány mají velmi podobné názvy, jako je tomu například v případě tří „Rad“.

► Evropská rada

Označením Evropská rada se rozumí hlavy států nebo předsedové vlád (tj. prezidenti a/nebo premiéři) všech států EU spolu s jejím předsedou a předsedou Evropské komise. Je nejvyšším orgánem rozhodujícím o politice Evropské unie, proto se její zasedání často nazývají „vrcholné schůzky“ nebo „summity“.

► Rada

Tento orgán, který je znám rovněž jako Rada ministrů, tvoří ministři vlád všech zemí EU. Rada se schází pravidelně, aby přijala podrobná rozhodnutí a schválila právní akty EU.

► Rada Evropy

Rada Evropy není orgánem Evropské unie. Je to mezivládní organizace, jejímž cílem je chránit lidská práva, demokracii a právní stát. Vznikla v roce 1949 a jedním z jejích prvních úspěchů bylo vypracování Evropské úmluvy o lidských právech. Aby mohli občané uplatňovat svá práva podle této úmluvy, zřídila Rada Evropy Evropský soud pro lidská práva. Rada Evropy má v současnosti 47 členských států, včetně všech zemí EU, a její sídlo se nachází ve Štrasburku ve Francii.

Rada

Hlas členských států

Úloha: rozhodování o politikách a přijímání právních předpisů

Členové: jeden ministr za každý členský stát

Sídlo: Brusel a Lucemburk

► <http://consilium.europa.eu>

V Radě zasedají ministři členských států EU, aby projednali záležitosti EU, přijali rozhodnutí a schválili právní předpisy. Ministři, kteří se účastní těchto zasedání, mají pravomoc zavazovat své vlády k přijetí opatření, jež byla dohodnuta na zasedáních Rady.

Co Rada dělá?

Rada je hlavním rozhodovacím orgánem EU. Její práce se uskutečňuje na zasedáních Rady, jichž se účastní vždy jeden ministr za každý členský stát. Účelem těchto setkání je projednat, dohodnout, pozměnit a nakonec přijmout právní předpisy, koordinovat politiky členských států nebo vymezit zahraniční politiku EU.

Země EU se dohodly na strategii Evropa 2020, která je má pomoci inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění vyvést z hospodářské krize. Ministři zasedající v Radě přijímají řadu rozhodnutí potřebných k provádění této strategie.

Složení Rady se liší v závislosti na projednávaných tématech. Pokud má Rada jednat například o otázkách životního prostředí, účastní se zasedání Rady pro životní prostředí ministři životního prostředí; podobně je tomu v případě Rady pro hospodářské a finanční věci nebo Rady pro konkurenceschopnost atd.

Existuje 10 různých složení Rady:

Zasedání, jimž předsedá vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku:

► zahraniční věci

Zasedání, jimž předsedá členský stát, který zastává předsednictví v Radě:

- obecné záležitosti
- hospodářské a finanční věci
- spravedlnost a vnitřní věci
- zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele
- konkurenceschopnost (vnitřní trh, průmysl, výzkum a vesmír)
- doprava, telekomunikace a energetika
- zemědělství a rybolov
- životní prostředí
- vzdělávání, mládež, kultura a sport

PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ

Rok	Leden–červen	Červenec–prosinec
2014	Řecko	Itálie
2015	Lotyšsko	Lucembursko
2016	Nizozemsko	Slovensko
2017	Malta	Spojené království
2018	Estonsko	Bulharsko
2019	Rakousko	Rumunsko
2020	Finsko	

Radě postupně předsedá všech 27 členských států Unie, které se střídají vždy po šesti měsících. Je tomu tedy jinak než v případě předsedy Evropské rady. Povinností vlády, která zastává předsednictví, je organizovat jednotlivá zasedání Rady a předsedat jim. Výjimku představuje zasedání Rady pro zahraniční věci, které předsedá vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který provádí zahraniční politiku jako zmocněnec Rady.

V zájmu kontinuity práce Rady šestiměsíční předsednictví úzce spolupracují v rámci tříčlenných skupin. „Trojka“ předsednictví připravuje společný program činností Rady na období 18 měsíců.

Každý ministr v Radě je oprávněn zavazovat vládu svého členského státu. Každý ministr v Radě se navíc zodpovídá zvoleným vnitrostátním orgánům. Tím je zajištěna demokratická legitimita rozhodnutí Rady.

Rada má pět hlavních úkolů:

1. Přijímá legislativní akty, nejčastěji společně s Evropským parlamentem.
2. Koordinuje politiky členských států, například v hospodářské oblasti.
3. Vytváří společnou zahraniční a bezpečnostní politiku EU podle strategických směrů vymezených Evropskou radou.
4. Uzavírá mezinárodní dohody mezi EU a jedním či více státy nebo mezinárodními organizacemi.
5. Spolu s Evropským parlamentem přijímá rozpočet EU.

Práce Rady je podrobněji popsána níže.

1. PRÁVNÍ PŘEDPISY

Velkou část právních předpisů EU přijímá Rada společně s Parlamentem. Rada zpravidla jedná pouze na základě návrhů Komise a Komise má obvykle povinnost zajistit, aby byly právní předpisy EU po svém přijetí řádně uplatňovány.

2. KOORDINACE POLITIK ČLENSKÝCH STÁTŮ (NAPŘÍKLAD HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA)

Všechny členské státy EU jsou součástí hospodářské a měnové unie (HMU), ačkoli ne všechny patří do eurozóny. V rámci HMU je hospodářská politika EU založena na úzké koordinaci vnitrostátních hospodářských politik. Tuto koordinaci zajišťují ministři hospodářství a financí, kteří společně tvoří Radu pro hospodářské a finanční věci (Ecofin).

3. SPOLEČNÁ ZAHRAJNIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA (SZBP)

Vymezení a provádění zahraniční a bezpečnostní politiky EU spadá do výlučné pravomoci Evropské rady a Rady, které jednají jednomyslně. Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku uskutečňuje vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku spolu s členskými státy zasedajícími v Radě pro zahraniční věci.

4. UZAVÍRÁNÍ MEZINÁRODNÍCH DOHOD

Rada každoročně uzavírá (tj. oficiálně podepisuje) množství dohod mezi Evropskou unií a nečlenskými zeměmi, jakož i s mezinárodními organizacemi. Tyto dohody se mohou týkat různých oblastí, jako je obchod, rozvoj a spolupráce, nebo se mohou týkat specifických témat, jako je textilní průmysl, rybolov, věda a technika, doprava atd. Tyto dohody vyžadují souhlas Evropského parlamentu v oblastech, v nichž má spolurozhodovací pravomoci.

5. SCHVALOVÁNÍ ROZPOČTU EU

O ročním rozpočtu EU rozhoduje Rada společně s Evropským parlamentem. Pokud se tyto dva orgány neshodnou, následuje dohodovací řízení, dokud není rozpočet schválen.

Jak Rada pracuje?

Veškeré diskuse a hlasování o legislativních aktech v Radě jsou veřejné. Tato zasedání lze sledovat živě prostřednictvím internetových stránek Rady.

Soudržnost jednání v jednotlivých složeních Rady zajišťuje Rada pro obecné záležitosti, která sleduje přijímání účinných opatření v návaznosti na zasedání Evropské rady. Pomáhá jí přitom Výbor stálých zástupců („Coreper“ – z francouzského *Comité des Représentants Permanents*).

Coreper je složen ze stálých zástupců vlád členských států při Evropské unii. V Bruselu má každý členský stát EU svůj tým („stálé zastoupení“), který ho zastupuje a hájí jeho národní zájmy na úrovni EU. V čele každého zastoupení stojí velvyslanec dané země v EU. Tito velvyslanci se každý týden scházejí v rámci Coreperu.

Úlohou Coreperu je připravovat práci Rady, s výjimkou zemědělských otázek, které má na starosti Zvláštní výbor pro zemědělství. Coreperu pomáhá řada pracovních skupin složených z úředníků z vnitrostátních správ.

Jak Rada hlasuje?

Rozhodnutí se v Radě přijímají hlasováním. Ve většině případů je pro přijetí rozhodnutí potřebná kvalifikovaná většina. V některých případech Smlouvy vyžadují jiný postup, například jednomyslné hlasování v oblasti daní. Aby byl návrh přijat kvalifikovanou většinou, musí ho podpořit většina členských států, v nichž současně žije většina obyvatel. Ve prospěch návrhu musí hlasovat alespoň:

- ▶ 55 % členských států, tj. 16 z 28 zemí;
- ▶ členské státy, v nichž žije 65 % obyvatel EU, tedy přibližně 329 milionů z celkového počtu zhruba 506 milionů obyvatel.

Pro zablokování přijetí rozhodnutí musí navíc hlasovat proti alespoň čtyři země, v nichž žije více než 35 % obyvatel.

Tato pravidla zajišťují, aby měla všechna rozhodnutí přijatá Radou širokou podporu napříč Evropou, avšak současně znamenají, že přijetí rozhodnutí nemůže zablokovat menšina. Do listopadu 2014 se používal odlišný systém, v rámci kterého měla každá země určitý počet hlasů.

POČTY OBYVATEL POUŽITÉ PRO VÝPOČET HLASŮ V RADĚ (2014)

Členský stát	Počet obyvatel (× 1 000)	Procentní podíl celkového počtu obyvatel Unie
Německo	80 523,7	15,93
Francie	65 633,2	12,98
Spojené království	63 730,1	12,61
Itálie	59 685,2	11,81
Španělsko	46 704,3	9,24
Polsko	38 533,3	7,62
Rumunsko	20 057,5	3,97
Nizozemsko	16 779,6	3,32
Belgie	11 161,6	2,21
Řecko	11 062,5	2,19
Česká republika	10 516,1	2,08
Portugalsko	10 487,3	2,07
Maďarsko	9 908,8	1,96
Švédsko	9 555,9	1,89
Rakousko	8 451,9	1,67
Bulharsko	7 284,6	1,44
Dánsko	5 602,6	1,11
Finsko	5 426,7	1,07
Slovensko	5 410,8	1,07
Irsko	4 591,1	0,91
Chorvatsko	4 262,1	0,84
Litva	2 971,9	0,59
Slovinsko	2 058,8	0,41
Lotyšsko	2 023,8	0,40
Estonsko	1 324,8	0,26
Kypr	865,9	0,17
Lucembursko	537,0	0,11
Malta	421,4	0,08
Celkem	505 572,5	100
Prahová hodnota pro dosažení kvalifikované většiny	328 622,1	65 %

Generální sekretariát Rady

Evropské radě a jejímu předsedovi i Radě a jejím rotujícím předsednictvím je nápomocen generální sekretariát Rady. V čele stojí generální tajemník, kterého jmenuje Rada.

Euroskupina

Všechny členské státy se účastní hospodářské a měnové unie (HMU), což znamená, že koordinují své hospodářské politiky a považují ekonomická rozhodnutí za záležitost, která je ve společném zájmu všech. Ne všechny členské státy se však připojily k eurozóně a přijaly jednotnou měnu – euro. Některé se rozhodly, že do eurozóny v současnosti nevstoupí, zatímco jiné stále ještě své ekonomiky připravují na splnění kritérií pro členství v eurozóně. Členské státy eurozóny musí vzájemně úzce spolupracovat a musí uplatňovat rovněž jednotnou měnovou politiku, kterou řídí Evropská centrální banka. Členské státy eurozóny proto potřebují fórum, které jedná a rozhoduje o politikách pro eurozónu. Tímto fórem nemůže být Rada pro hospodářské a finanční věci (Ecofin), jelikož se skládá ze všech členských států.

Řešením je Euroskupina, jež je složena z ministrů hospodářství a financí členů eurozóny.

Euroskupina jedná na podporu hospodářského růstu a finanční stability v eurozóně prostřednictvím koordinace hospodářských politik. Jelikož o ekonomických záležitostech může oficiálně rozhodovat pouze Rada pro hospodářské a finanční věci, schází se Euroskupina neformálně den před zasedáním Ecofinu, přibližně jednou za měsíc. Následující den přijímají členové Euroskupiny na zasedání Ecofinu oficiální rozhodnutí o dohodách, jichž bylo dosaženo na neformální schůzce Euroskupiny. O záležitostech týkajících se Euroskupiny

© Associated Press / Reporters

Nová pravidla EU upravující správu v hospodářské a finanční oblasti pomáhají ozdravit a posílit bankovní sektor.

Co je to „posílená spolupráce“?

Chtějí-li některé členské státy úžeji spolupracovat v oblastech politiky, které nespádají do výlučné pravomoci EU, přičemž však nejsou s to získat souhlas všech ostatních členských států, mohou využít mechanismus „posílené spolupráce“. Tento mechanismus dovoluje, aby nejméně devět členských států využilo orgány EU k dosažení užší spolupráce. Existují však určité podmínky: tato spolupráce musí podporovat cíle Unie a musí být otevřena všem ostatním členským státům, pokud se do ní chtějí zapojit.

Tento postup používá řada zemí v oblasti práva ve věcech rozvodu, jelikož jim umožňuje najít společné řešení pro páry z různých zemí EU, které se chtějí v EU rozvést. Je zaveden rovněž pro jednotný patentový systém, který zahrnuje většinu členských států EU, nikoli však všechny.

hlasují pouze ministři Ecofinu, kteří zastupují členy eurozóny. Zasedání Euroskupiny se účastní rovněž komisař pro hospodářské a měnové záležitosti a euro prezident Evropské centrální banky.

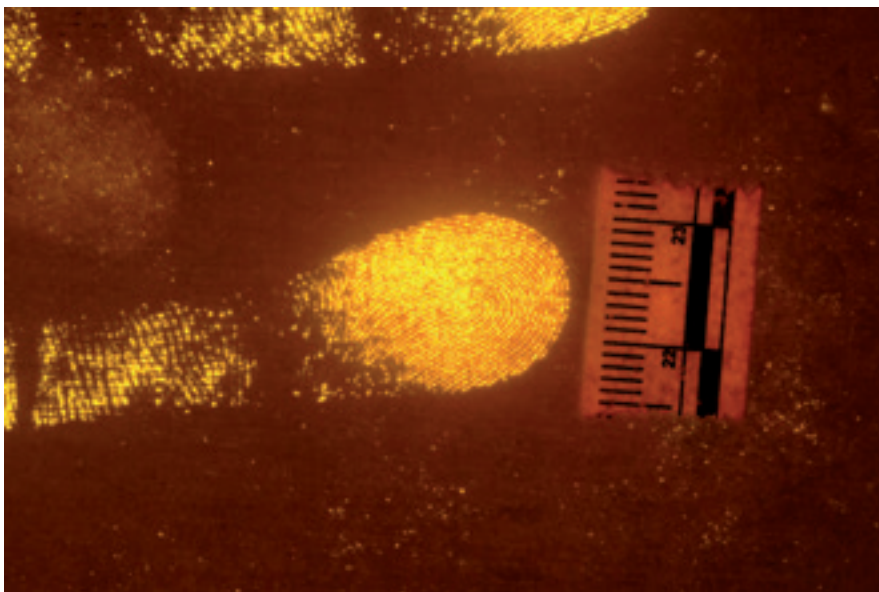
Členové Euroskupiny volí předsedu na funkční období dva a půl roku. Zasedáním Euroskupiny poskytují administrativní podporu generální sekretariát Rady.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Evropská unie postupně rozvíjí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), na niž se oproti jiným oblastem politiky vztahují odlišné postupy. SZBP společně vymezuje a provádí Evropská rada a Rada. K širším mezinárodním cílům Unie patří podpora demokracie, právního státu, lidských práv a svobod a respektování lidské důstojnosti a zásad rovnosti a solidarity. K dosažení těchto cílů rozvíjí EU vztahy a partnerství s ostatními zeměmi a organizacemi z celého světa.

Povinnosti s ohledem na SZBP jsou tyto:

- ▶ Evropská rada, kterou vede její předseda, vymezuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku s přihlédnutím ke strategickým zájmům Unie, včetně záležitostí, jež mají vliv na obranu.

Při prosazování práva v boji proti mezinárodní trestné činnosti je nutné, aby příslušné orgány zemí EU vzájemně spolupracovaly.

- ▶ Rada, zejména Rada pro zahraniční věci, poté přijímá rozhodnutí, která jsou zapotřebí pro vymezení a provádění SZBP podle hlavních směrů vytyčených Evropskou radou. Zasedáním Rady pro zahraniční věci předsedá vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.
- ▶ Vysoký představitel společně s členskými státy pak SZBP uskutečňuje a zajišťuje, aby bylo její provádění jednotné a účinné. Za tímto účelem může využívat vnitrostátní zdroje a zdroje Unie.

Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) slouží Unii jako ministerstvo zahraničí a diplomatická služba. V čele této služby stojí vysoký představitel a služba je složena z odborníků převedených z Rady, členských států a Evropské komise. EU má delegace ve většině zemí po celém světě a tyto jsou součástí ESVČ. Ve věcech týkajících se SZBP úzce spolupracují s velvyslanectvími členských států EU.

Záležitosti, které jsou důležité pro SZBP, může v Radě předložit kterýkoli členský stát nebo vysoký představitel, a to sám či společně s Komisí. Vzhledem k tomu, že některé záležitosti SZBP jsou často naléhavé, jsou zavedeny mechanismy, které zajišťují rychlé přijetí rozhodnutí. Rozhodnutí v této oblasti jsou obecně přijímána jednomyslně.

Kromě uskutečňování SZBP zastupuje vysoký představitel zahraniční a bezpečnostní politiku Unie ve světě, vede politický dialog se třetími zeměmi

a partnery a vyjadřuje postoj EU v mezinárodních organizacích a na zasedáních. Na úrovni hlav států a předsedů vlád zastupuje Unii předseda Evropské rady.

Jedním z aspektů SZBP jsou otázky bezpečnosti a obrany, na něž bere EU ohled při rozvíjení společné bezpečnostní a obranné politiky. Tato politika má zemím EU umožnit provádění operací pro řešení krizí. Jedná se o humanitární a mírové mise, které mohou mít vojenský nebo civilní charakter. Členské státy poskytují EU pro tyto operace dobrovolně část svých sil. Tato činnost je vždy koordinována s NATO, jehož velitelské struktury se někdy využívají při plnění praktických úkolů v misích EU. Tuto práci koordinuje řada stálých institucí EU.

- ▶ **Politický a bezpečnostní výbor** – sleduje mezinárodní situaci a během krizové situace v zahraničí zkoumá možné reakce EU.
- ▶ **Vojenský výbor Evropské unie (EUMC)** – je složen z náčelníků generálních štábů ze všech zemí EU a řídí vojenské činnosti EU a vydává doporučení ohledně vojenských záležitostí.
- ▶ **Vojenský štáb Evropské unie (EUMS)** – je složen z vojenských odborníků, kteří působí na stálém vojenském velitelství v Bruselu a jsou nápomocni Vojenskému výboru Evropské unie.

Evropská komise

Podpora obecného zájmu

Úloha: výkonná složka EU, která navrhuje právní předpisy, dohlíží nad plněním dohod a podporuje Unii

Členové: sbor členů Komise, po jednom z každého členského státu

Sídlo: Brusel

► <http://ec.europa.eu>

Komise je politicky nezávislý orgán, který zastupuje a podporuje obecný zájem Unie. V mnoha oblastech je hybnou silou v rámci institucionálního systému EU: navrhuje legislativu, politiky a akční programy a odpovídá za provedení opatření Evropského parlamentu a Rady. S výjimkou společné zahraniční a bezpečnostní politiky zajišťuje vnější zastupování Unie.

Co je Komise?

Výraz „Komise“ se používá ve dvojitým smyslu. Zprvce se tak označují členové Komise, tj. tým žen a mužů jmenovaných členskými státy a schválených Parlamentem, aby řídili tento orgán a přijímali jeho rozhodnutí. Zadruhé se výraz „Komise“ vztahuje na samotný orgán a jeho zaměstnance.

Neformálně se členům Komise říká „komisaři“. Všichni zastávali politické funkce a mnozí byli vládními ministry, avšak jako členové Komise jsou povinni jednat v obecném zájmu Unie a nepřijímat žádné pokyny od národních vlád.

Komise má několik místopředsedů. Jedním z nich je rovněž vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Ten je tak aktivním účastníkem ovlivňujícím dění jak v Radě, tak i v Komisi.

Komise je politicky odpovědná Parlamentu, který může Komisi jako sbor odvolat vyslovením nedůvěry. Komise se účastní všech zasedání Parlamentu, kde musí vysvětlovat a objasňovat svou politiku. Pravidelně rovněž zodpovídá písemné a ústní dotazy, které jí kladou členové Parlamentu.

Jean-Claude Juncker vede výkonný orgán EU jako předseda Evropské komise.

© EU

Každodenní práci Komise zajišťují úředníci, odborníci, překladatelé, tlumočníci a jiní administrativní zaměstnanci. Úředníci Komise jsou přijímáni stejně jako pracovníci ostatních institucí EU prostřednictvím Evropského úřadu pro výběr personálu (EPSO) (<http://europa.eu/epso>). Jedná se o občany všech zemí EU, kteří jsou vybíráni v otevřených výběrových řízeních. Pro Komisi pracuje přibližně 33 000 osob. To může znít jako velmi vysoké číslo, avšak ve skutečnosti je to méně, než činí počet magistrátních úředníků většiny středně velkých měst v Evropě.

Jmenování Komise

Nová Komise je jmenována každých pět let, a to do šesti měsíců od voleb do Evropského parlamentu. Postup je následující:

- ▶ Evropský parlament volí na návrh Evropské rady nového předsedu Komise.
- ▶ Navržený předseda Komise si po jednání s členskými státy vybere další členy Komise.
- ▶ Nově zvolený Parlament pak se všemi navrhovanými členy vede pohovory a vydá své stanovisko ohledně celého „sboru“. Je-li schválena, může nově zvolená Komise začít oficiálně pracovat.

Komise má několik místopředsedů. Jedním z nich je rovněž vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Ten je tak aktivním účastníkem ovlivňujícím dění jak v Radě, tak i v Komisi.

Co Komise dělá?

Evropská komise má čtyři hlavní úlohy:

1. předkládat Parlamentu a Radě návrhy právních předpisů;
2. řídit a provádět politiky EU a plnit rozpočet;
3. vymáhat dodržování právních předpisů Evropské unie (společně se Soudním dvorem);
4. zastupovat Unii ve světě.

1. NAVRHOVÁNÍ NOVÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Podle Smlouvy o EU má Komise „právo iniciativy“. Jinými slovy Komise nese odpovědnost za vypracování návrhů nových evropských právních předpisů, které předkládá Parlamentu a Radě. Cílem těchto návrhů musí být ochrana zájmů Unie a jejích občanů, nikoli jednotlivých zemí nebo výrobních odvětví.

Před vypracováním jakéhokoli návrhu si musí Komise získat přehled o aktuálním vývoji a problematice v Evropě a musí zvážit, zda bude právní předpis EU nejlepším způsobem řešení. Komise je proto v neustálém kontaktu se širokou škálou zájmových skupin a se dvěma poradními institucemi – Evropským hospodářským a sociálním výborem (který je složen ze zástupců zaměstnavatelů a odborových svazů) a Výborem regionů (který tvoří zástupci místních a regionálních orgánů). Komise rovněž zjišťuje stanoviska od vnitrostátních parlamentů, vlád a široké veřejnosti.

Komise navrhne opatření na úrovni EU pouze tehdy, domnívá-li se, že dotčený problém nelze řešit účinněji prostřednictvím opatření na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni. Této zásadě řešení problémů na nejnižší možné úrovni se říká „zásada subsidiarity“.

Pokud však Komise dojde k závěru, že je zapotřebí právní předpis EU, vypracuje návrh, o němž se domnívá, že daný problém účinně vyřeší a uspokojí co nejširší škálu zájmů. Aby správně ošetřila i velmi složité a podrobné odborné otázky, konzultuje Komise odborníky, kteří zasedají v jejích výborech či odborných pracovních skupinách.

Rozvoj Evropského výzkumného prostoru

Prostřednictvím Generálního ředitelství pro výzkum a inovace vypracovává Komise politiky EU v oblasti

© Langrock/Zenit/LaifReporters

Výzkum a inovace jsou jedním ze způsobů, jak v Evropě zajistit nová pracovní místa a růst.

výzkumu a technologického rozvoje a přispívá k mezinárodní konkurenceschopnosti evropských průmyslových odvětví. Výzkumný program EU nazvaný Horizon 2020 vkládá v celé EU desítky miliard eur do multidisciplinárního vědeckého výzkumu založeného na spolupráci.

2. PROVÁDĚNÍ POLITIK EU A PLNĚNÍ ROZPOČTU

Jakožto výkonný orgán Evropské unie je Komise odpovědná za řízení a plnění rozpočtu EU a provádění politik a programů přijatých Parlamentem a Radou. Většina vlastní práce a skutečných výdajů je uskutečňována či hrazena vnitrostátními a místními orgány, Komise však odpovídá za jejich kontrolu.

Komise nakládá s rozpočtem pod bedlivým dohledem Evropského účetního dvora. Cílem obou orgánů je zajistit řádné finanční řízení. Evropský parlament udělí Komisi absolutorium za plnění rozpočtu pouze tehdy, je-li spokojen s výroční zprávou Účetního dvora.

3. PROSAZOVÁNÍ EVROPSKÉHO PRÁVA

Komise vystupuje jako „**strážkyně smluv**“. To znamená, že Komise je spolu se Soudním dvorem odpovědná za zajištění řádného uplatňování práva EU ve všech členských státech. Pokud zjistí, že některá země EU nepoužívá určitý právní předpis Unie, a neplní tudíž své právní závazky, přijme Komise kroky k nápravě situace.

Za prvé zahájí právní postup, který se nazývá „řízení o nesplnění povinnosti“. To zahrnuje zaslání oficiálního dopisu dané vládě s uvedením důvodů, proč se Komise domnívá, že tato země porušuje právo EU, a stanovení lhůty, v níž má být Komisi zaslána podrobná odpověď. Pokud není v návaznosti na tento postup dosaženo nápravy, postoupí Komise věc Soudnímu dvoru, který může uložit sankce. Rozsudky Soudního dvora jsou pro členské státy a orgány EU závazné.

Federica Mogheriniová je šéfkou zahraniční politiky EU a koordinuje opatření EU vůči zbývající části světa.

4. ZASTUPOVÁNÍ EU NA MEZINÁRODNÍ SCÉNĚ

Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

je místopředsedou Komise a odpovídá za vnější věci. Pokud jde o zahraniční věci a bezpečnost, vysoký představitel spolupracuje s Radou. V ostatních oblastech vnější činnosti však hraje vedoucí úlohu Komise, zejména v oblasti obchodní politiky a humanitární pomoci. V těchto oblastech vystupuje Evropská komise jako důležitý mluvčí Evropské unie na mezinárodní scéně. Umožňuje, aby 28 členských států vystupovalo jednotně na mezinárodních fórech, jako je např. Světová obchodní organizace.

Pomoc potřebným

V roce 1992 bylo zřízeno Generální ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu (ECHO). Humanitární činnost nyní zaujímá ve vnějších činnostech Evropské unie klíčové místo – EU je v této oblasti hlavním světovým hráčem.

Prostřednictvím humanitární pomoci financované EU je každoročně poskytnuta pomoc přibližně 125 milionům osob. Tato pomoc je poskytována prostřednictvím 200 partnerů, jako jsou charitativní organizace a agentury OSN. Pomoc je založena na humanitárních zásadách nestrannosti a zákazu diskriminace.

Jak Komise pracuje?

Je na předsedovi Komise, aby rozhodl o oblastech politik, za které budou jednotliví komisaři odpovědní, a aby tyto oblasti (v případě potřeby) během funkčního období Komise přesunul. Předseda může také požádat určitého komisaře, aby odstoupil. Tým 28 komisařů (známý rovněž jako „sbor“) se schází jednou týdně, obvykle ve středu, v Bruselu. Jednotlivé body pořadu jednání předkládají komisaři odpovědní za danou oblast politiky a celý sbor pak o nich rozhoduje kolektivně.

Zaměstnanci Komise jsou rozděleni do útvarů, kterým se říká generální ředitelství (GŘ), a služeb (např. právní služba). Každé GŘ odpovídá za určitou oblast politiky – například GŘ pro obchod a GŘ pro hospodářskou soutěž – a je řízeno generálním ředitelem, který je odpovědný jednomu z komisařů.

Eurostat: tvorba evropských statistik

Eurostat je statistickým úřadem Evropské unie a součástí Komise. Jeho úkolem je poskytovat EU statistické údaje na evropské úrovni, které umožňují provádět srovnání mezi jednotlivými zeměmi a regiony. To je velmi důležitý úkol, neboť demokratické společnosti nemohou řádně fungovat bez pevného základu spolehlivých a objektivních statistických údajů.

Statistiky Eurostatu mohou odpovědět na mnoho otázek: Roste či klesá nezaměstnanost? Jsou emise CO₂ vyšší v porovnání se situací před 10 lety? Kolik žen chodí do práce? Jak si vede ekonomika vaší země v porovnání s ekonomikami ostatních členských států EU?

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Legislativní návrhy Komise ve skutečnosti předkládají a vypracovávají právě jednotlivá generální ředitelství. Tyto předlohy se však stávají oficiálními návrhy až poté, co je sbor „přijme“ na svých týdenních zasedáních. Postup je přibližně následující.

Předpokládejme například, že se Komise domnívá, že je nutné přijmout na úrovni EU právní předpis k ochraně evropských řek před znečištěním. Generální ředitelství pro životní prostředí vypracuje návrh na základě rozsáhlých konzultací se všemi zainteresovanými stranami, jako jsou evropský průmysl a zemědělci, s ministerstvy životního prostředí v členských státech a ekologickými organizacemi. K řadě návrhů se rovněž v rámci veřejných konzultací mohou vyjádřit jednotlivci, a to buď sami za sebe, nebo jménem určité organizace.

Navrhovaný právní předpis pak bude projednán se všemi příslušnými odděleními Komise a případně pozměněn. Poté jej zkontroluje právní služba.

Jakmile je návrh připraven, generální tajemník jej zařadí na pořad jednání příští schůze Komise. Na této schůzi komisař pro životní prostředí svým kolegům vysvětlí, proč se tento právní předpis navrhuje, a poté se o něm bude diskutovat. Je-li dosaženo shody, sbor návrh přijme a dokument se zašle Radě a Evropskému parlamentu k projednání.

Jestliže se však komisaři neshodnou, může je předseda požádat, aby se o návrhu hlasovalo. Je-li pro návrh většina, bude přijat. Poté jej podpoří všichni členové Komise.

Vnitrostátní parlamenty

Uplatňování zásady subsidiarity

Úloha: zapojení do činností Unie spolu s evropskými orgány

Členové: členové vnitrostátních parlamentů

Sídlo: všechny členské státy EU

Orgány EU vybízejí vnitrostátní parlamenty, aby se více zapojily do činností Evropské unie. Od roku 2006 předává Komise vnitrostátním parlamentům všechny nové legislativní návrhy a reaguje na jejich stanoviska. Od roku 2009, kdy vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, jsou jednoznačně stanovena práva a povinnosti vnitrostátních parlamentů v rámci EU. Vnitrostátní parlamenty se mohou vyjadřovat k návrhům legislativních aktů i k jiným záležitostem, jež pro ně mohou mít obzvláštní význam.

Na opatření EU se vztahuje zásada **subsidiarity**. To znamená, že Unie může jednat pouze tehdy, jsou-li opatření na úrovni EU účinnější než na úrovni jednotlivých členských států. Pokud smlouvy udělily výlučnou pravomoc EU, má se za to, že tomu tak je, v opačném případě je však třeba toto posoudit u každého nového legislativního aktu. Náležité uplatňování této zásady při rozhodování EU sledují vnitrostátní parlamenty.

Aby mohly parlamenty ověřit dodržení zásady subsidiarity, zasílá Komise návrhy legislativních aktů vnitrostátním parlamentům ve stejnou dobu jako normotvůrci Unie (tj. Evropskému parlamentu a Radě).

Každý vnitrostátní parlament pak může vydat **odůvodněné stanovisko**, pokud se domnívá, že

dotyčný návrh není v souladu se zásadou subsidiarity. Podle počtu odůvodněných stanovisek vydaných vnitrostátními parlamenty musí Komise případně návrh znovu přezkoumat a rozhodnout, zda jej zachová, upraví nebo stáhne. Tento postup se označuje jako postup udělení žluté nebo oranžové karty. Jestliže v případě řádného legislativního postupu vydá většina vnitrostátních parlamentů odůvodněné stanovisko a Komise se rozhodne svůj návrh zachovat, musí vysvětlit své důvody, a pak je na Evropském parlamentu a Radě, aby rozhodly, zda se bude pokračovat v legislativním postupu, či nikoli.

Vnitrostátní parlamenty se rovněž přímo podílejí na provádění právních předpisů EU. Směrnice EU jsou určeny členským státům. Ty musí zajistit, aby se staly součástí vnitrostátního práva, o čemž většinou rozhodují parlamenty v jednotlivých členských státech. Směrnice stanoví určité konečné výsledky, jichž musí být v každém členském státě dosaženo do určitého data. Vnitrostátní orgány musí své právní předpisy upravit v zájmu dosažení těchto cílů, mohou však rozhodnout o tom, jak to učiní. Směrnice se používají k zajištění vzájemného souladu různých vnitrostátních právních předpisů a jsou běžné zejména v záležitostech týkajících se fungování jednotného trhu (např. normy bezpečnosti výrobků).

Soudní dvůr

Dodržování práva EU

Úloha:	vydávání rozsudků v právních věcech, které mu byly předloženy
Soudní dvůr:	jeden soudce z každé země EU; devět generálních advokátů
Tribunál:	jeden soudce z každé země EU
Soud pro veřejnou službu:	sedm soudců
Místo:	Lucemburk
► http://curia.europa.eu	

Soudní dvůr Evropské unie (Soud) zajišťuje, aby byly právní předpisy EU ve všech členských státech vykládány a uplatňovány stejně. Jinými slovy, aby byly pro všechny strany a za všech okolností vždy totožné. Za tímto účelem Soud ověřuje zákonnost opatření orgánů EU, zajišťuje, aby členské státy plnily své závazky, a na žádost vnitrostátních soudů vykládá právo EU.

Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc řešit právní spory mezi členskými státy, orgány EU, podniky a jednotlivci. Aby mohl zvládnout tisíce případů, které jsou mu předloženy, je rozdělen na dva hlavní orgány: Soudní dvůr, který se zabývá žádostmi vnitrostátních soudů o rozhodnutí o předběžné otázce, některými žalobami na zrušení a opravnými prostředky, a Tribunál, který rozhoduje o veškerých žalobách na zrušení, které podají fyzické či právnické osoby, a o některých žalobách podaných členskými státy.

Specializovaný soud, Soud pro veřejnou službu, rozhoduje spory mezi EU a jejími zaměstnanci.

Co Soudní dvůr dělá?

Soud vynáší rozsudky ve věcech, které mu byly předloženy. Čtyři nejčastější typy případů jsou tyto:

1. PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA

Soudy v každém členském státě EU odpovídají za řádné uplatňování práva EU ve své zemi. Má-li však vnitrostátní soud pochybnosti ohledně výkladu nebo platnosti určitého právního předpisu EU, může (a někdy musí) požádat Soud o radu. Tato rada je vydána formou závazného „rozhodnutí o předběžné otázce“. Toto rozhodnutí je pro občany důležitým kanálem, který jim prostřednictvím vnitrostátních soudů umožňuje zjistit, nakolik se jich dotýkají právní předpisy EU.

Soudní dvůr EU již několikrát rozhodl ve prospěch letušek ve věcech týkajících se rovnoprávnosti a stejného odměňování.

2. ŘÍZENÍ O NESPLNĚNÍ POVINNOSTI

Komise nebo (v některých ojedinělých případech) členský stát může toto řízení zahájit, má-li důvod se domnívat, že určitý členský stát neplní své závazky podle práva EU. Soud tvzení prověří a vynese rozsudek. Pokud je shledáno, že došlo k porušení, je členský stát povinen v takovém porušování neprodleně ustát, aby se tak vyhnul peněžitému sankcím, které může Soudní dvůr uložit.

3. ŘÍZENÍ O NEPLATNOSTI

Pokud se kterýkoli z členských států, Rada, Komise či (za určitých okolností) Parlament domnívá, že určitý právní předpis EU je nezákonný, může se na Soudním dvoru domáhat jeho zrušení. Toto „řízení o neplatnosti“ mohou využít rovněž fyzické osoby, které chtějí, aby Soudní dvůr zrušil určitý právní předpis, protože se jich jakožto fyzických osob bezprostředně a osobně nepříznivě dotýká.

4. ŘÍZENÍ O NEČINNOSTI

Smlouva vyžaduje, aby Evropský parlament, Rada a Komise za určitých okolností přijaly určitá rozhodnutí. Pokud tak neučiní, mohou členské státy, ostatní orgány EU a (za určitých podmínek) fyzické nebo právnické osoby podat stížnost Soudu, aby byla tato nečinnost oficiálně zaznamenána.

Jak Soud funguje?

Soudní dvůr tvoří 28 soudců, jeden z každého členského státu, jsou zde tedy zastoupeny právní řády všech zemí EU. Soudnímu dvoru je nápomocno devět generálních advokátů, kteří k věcem projednávaným Soudním dvorem předkládají odůvodněná stanoviska. Musí tak činit veřejně a nestranně. Soudci a generální advokáti jsou buď bývalí členové nejvyšších vnitrostátních soudů, nebo erudovaní právníci, na jejichž nestrannost se lze spolehnout. Jsou jmenováni po vzájemné dohodě vlád členských států. Každý z nich je jmenován na šestileté funkční období. Soudci Soudního dvora volí předsedu, jehož funkční období je tříleté. Soudní dvůr může zasedat v plénu, ve velkém senátu složeném z 13 soudců nebo v senátech složených z pěti nebo tří soudců podle složitosti a významu dané věci. Téměř 60 % případů projednávají senáty složené z pěti soudců a přibližně 25 % senáty složené ze tří soudců.

Tribunál se rovněž skládá z 28 soudců, které jmenují členské státy na šestileté funkční období. Soudci Tribunálu taktéž volí mezi sebou předsedu na tříleté funkční období. Při slyšeních zasedá Tribunál v senátech složených ze tří nebo pěti soudců (někdy jako samosoudce). Přibližně 80 % případů předložených Tribunálu projednávají tři soudci. Pokud to odůvodňuje složitost nebo význam dané věci, může zasedat velký senát složený z 13 soudců nebo v plénu složeném z 28 soudců.

Veškeré žaloby se podávají k rukám vedoucího soudní kanceláře a každé věci je přidělen určitý soudce a generální advokát. Po podání následují dva kroky: nejprve písemná fáze a poté ústní fáze. V první fázi předloží všechny zúčastněné strany písemná prohlášení a přidělený soudce zpravodaj vyhotoví zprávu, která shrnuje jednotlivá vyjádření a právní rámec daného případu. Tato zpráva je poté projednána na všeobecné schůzi Soudního dvora, na níž se rozhodne o tom, v jakém kolegiu bude daná věc projednána a zda je nutné vyslechnout řeči účastníků. Poté přichází druhá fáze – veřejné zasedání, během něhož přednesou právní zástupci obou stran svou řeč před soudci a generálním advokátem, kteří jim mohou klást otázky. Po ústním slyšení vypracuje přidělený generální advokát své stanovisko. Na základě tohoto stanoviska vyhotoví soudce návrh rozsudku, který je předložen ostatním soudcům za účelem přezkoumání. Soudci se poté poradí a vynesou rozsudek. Rozsudky Soudního dvora jsou přijímány na základě usnesení většiny a vyhlášeny na veřejném zasedání. Ve většině případů je znění dostupné ve všech úředních jazycích EU již v den vyhlášení. Nesouhlasná stanoviska se nezveřejňují.

Tento běžný postup se nepoužívá ve všech případech. Vyžaduje-li to naléhavost dané věci, existuje zjednodušené a zrychlené řízení, které Soudnímu dvoru umožňuje vynést rozsudek přibližně do tří měsíců.

Evropská centrální banka

Udržování cenové stability

Úloha: řízení eura a měnové politiky eurozóny

Členové: národní centrální banky eurozóny

Sídlo: Frankfurt nad Mohanem, Německo

► <http://www.ecb.europa.eu>

Prezidentem Evropské centrální banky je od roku 2011 Mario Draghi.

© ImageGlobe

Úlohou Evropské centrální banky (ECB) je udržování měnové stability v eurozóně zajišťováním nízké a stabilní inflace spotřebitelských cen. Stabilní ceny a nízká inflace se považují za zásadní pro udržitelný hospodářský růst, jelikož podniky vybízejí k investicím a vytváření více pracovních míst, což zvyšuje životní úroveň Evropanů. ECB je nezávislým orgánem, který vydává rozhodnutí bez toho, že by vyžadoval pokyny od vlád či jiných orgánů EU nebo se řídil takovými pokyny.

Co ECB dělá?

ECB byla založena v roce 1998, kdy bylo zavedeno euro, s cílem řídit měnovou politiku v eurozóně. Prvořadým cílem ECB je udržovat cenovou stabilitu. Ta je definována jako míra inflace spotřebitelských cen nepřesahující 2 % ročně, avšak blížící se této hranici. ECB rovněž vyvíjí úsilí na podporu zaměstnanosti a udržitelného hospodářského růstu v Unii.

Jak ECB udržuje cenovou stabilitu?

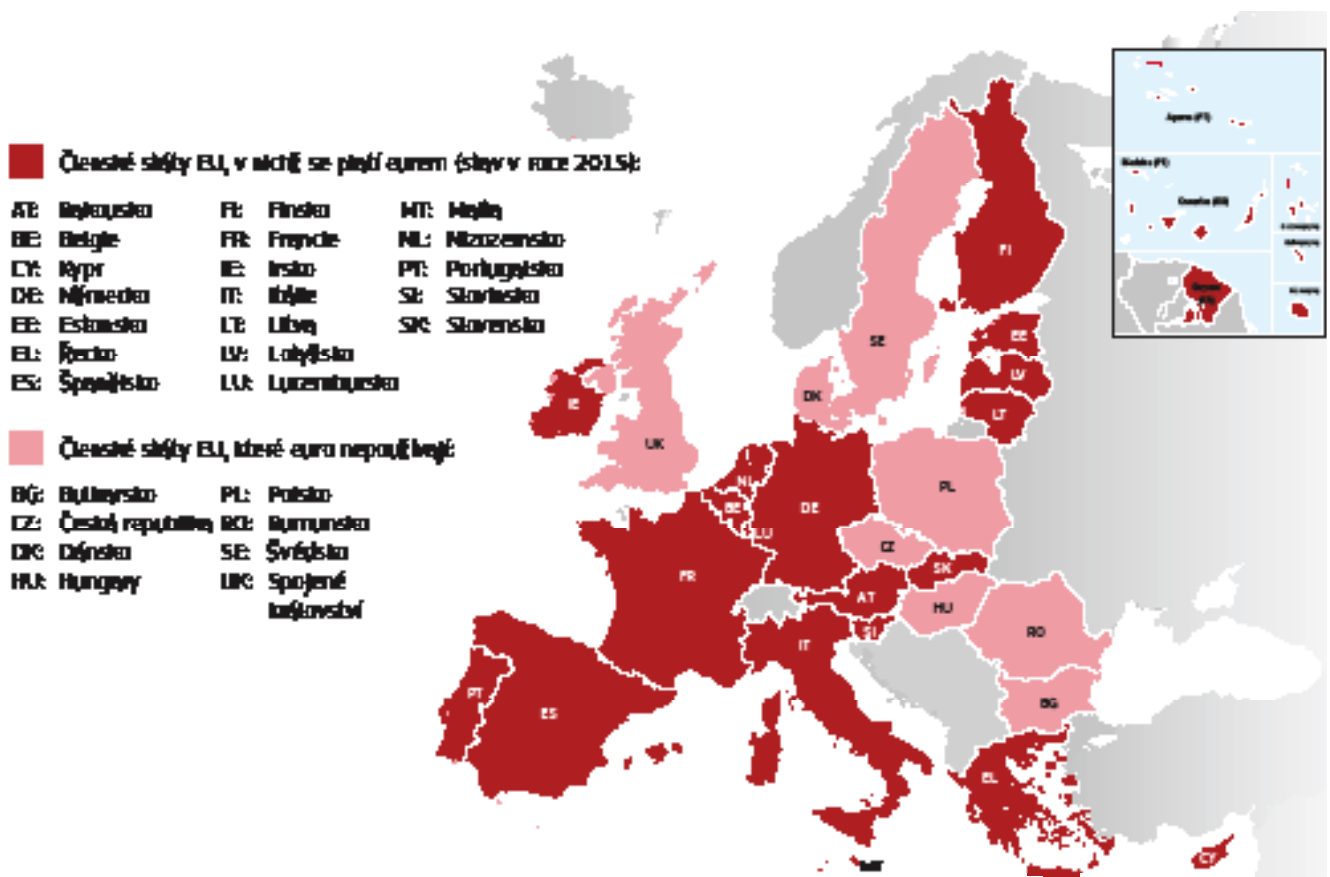
ECB stanoví úrokové sazby u půjček pro obchodní banky, což ovlivňuje cenu a množství peněz v ekonomice, a tudíž i míru inflace. Jestliže je například peněz nadbytek, může míra inflace spotřebitelských cen růst, což zdražuje zboží a služby. V reakci na to může ECB zvýšit náklady na půjčky tím, že u svých půjček pro obchodní banky zvýší úrokovou sazbu, což snižuje nabídku peněz a tlačí ceny dolů. Je-li obdobně třeba stimulovat ekonomickou činnost, může ECB snížit úrokovou sazbu, kterou účtuje, aby podpořila půjčky a investice.

Za účelem provádění úvěrových operací ECB drží a spravuje oficiální devizové rezervy členů eurozóny. K dalším úkolům patří provádění devizových operací, prosazování účinných platebních systémů na podporu jednotného trhu, povolování vydávání eurobankovek členy eurozóny a shromažďování příslušných statistických údajů od národních centrálních bank. Banku na příslušné vysoké úrovni EU a na mezinárodních zasedáních zastupuje prezident ECB.

Jak ECB funguje?

Evropská centrální banka je orgánem hospodářské a měnové unie (HMU), do níž patří všechny členské státy EU. Konečnou fází HMU představuje vstup do eurozóny a přijetí jednotné měny – eura. Ne všechny členské státy EU patří do eurozóny: některé své ekonomiky dosud připravují na vstup, jiné se rozhodly pro neúčast. ECB stojí ve středu Evropského systému centrálních bank, který se skládá z ECB a národních centrálních bank všech členských států EU. Organizace ECB odráží tuto situaci ve třech hlavních uskupeních:

- ▶ Generální rada Evropského systému centrálních bank se skládá z guvernérů 28 národních centrálních bank a z prezidenta a viceprezidenta ECB.
- ▶ Výkonná rada ECB sestává z prezidenta, viceprezidenta a dalších čtyř členů; všechny členy jmenuje kvalifikovanou většinou Evropská rada, a to na osmileté funkční období. Výkonná rada odpovídá za provádění měnové politiky, každodenní operace banky, přípravu zasedání Rady guvernérů a rovněž za výkon určitých pravomocí, které na ni přenesla Rada guvernérů.
- ▶ Rada guvernérů ECB se skládá ze šesti členů Výkonné rady ECB a guvernérů národních centrálních bank 19 členů eurozóny: společně tvoří Eurosystem. Rada guvernérů je hlavním rozhodovacím orgánem ECB. Na svém prvním zasedání v měsíci vyhodnocuje Rada guvernérů vývoj hospodářské a měnové situace a přijímá pravidelná měsíční měnová rozhodnutí. Na druhém zasedání v měsíci se Rada guvernérů zabývá především ostatními otázkami spojenými s úkoly a činnostmi ECB.

Správa ekonomických záležitostí: kdo co dělá?

Hospodářská a měnová unie (HMU) je hlavním prvkem evropské integrace a její součástí jsou všechny členské státy EU. Fiskální politika (daně a výdaje) je i nadále v rukou jednotlivých národních vlád stejně jako politiky v oblasti práce a sociálních věcí. Pro účinné fungování HMU je však zásadní koordinace zdravých veřejných financí a strukturálních politik. Povinnosti jsou mezi členské státy a orgány EU rozděleny takto:

- ▶ **Evropská rada** stanoví hlavní politické směry.
- ▶ **Rada** koordinuje hospodářskou politiku EU a přijímá rozhodnutí, která mohou být pro jednotlivé země EU závazná.
- ▶ **Země EU** stanovují své rozpočty ve stanovených mezích schodku a míry zadlužení a určují své vlastní strukturální politiky, které se týkají pracovní síly, sociálních a důchodových systémů a trhů.
- ▶ **Země eurozóny** koordinují politiky, které jsou ve společném zájmu eurozóny, na úrovni hlav států a předsedů vlád na vrcholných schůzkách eurozóny a na úrovni ministrů financí v Euroskupině.
- ▶ **Evropská centrální banka** stanoví měnovou politiku pro eurozónu, přičemž prvořadým cílem je udržování cenové stability.
- ▶ **Evropská komise** sleduje činnost členských států EU a vydává politická doporučení.
- ▶ **Evropský parlament** sdílí společně s Radou legislativní pravomoc a vykonává demokratický dohled nad správou ekonomických záležitostí.
- ▶ **Evropský mechanismus stability** je finanční instituce ve vlastnictví zemí eurozóny, která poskytuje pomoc zemím eurozóny postiženým nebo ohroženým závažnými finančními problémy. V letech 2011–2013 pomohl tento takzvaný „euroval“ pěti zemím eurozóny překonat celosvětovou hospodářskou krizi.

Dohled nad bankami

V reakci na hospodářskou krizi ECB nyní dohlíží rovněž na to, aby byly banky provozovány bezpečným a spolehlivým způsobem. Jednou z hlavních příčin krize byla špatná situace některých velkých bank a rozdíly v pravidlech a kontrolních mechanismech mezi jednotlivými zeměmi. Nová pravidla EU v oblasti bankovníctví stanoví pro banky přísnější podmínky, zejména pokud jde o výši rezerv, které musí mít. ECB v rámci jednotného mechanismu dohledu provádí přímý dohled nad největšími úvěrovými institucemi a vnitrostátní orgány dohledu monitorují menší instituce, a to v rámci společného systému. Tento mechanismus se vztahuje na všechny země eurozóny. Ostatní země EU se k němu mohou připojit.

Evropský účetní dvůr

Pomoc při zlepšování finančního řízení EU

Úloha: ověřování, zda jsou finanční prostředky EU získávány a používány řádně, a pomoc při zlepšování finančního řízení EU

Členové: jeden z každého členského státu EU

Sídlo: Lucemburk

► <http://eca.europa.eu>

Evropský účetní dvůr (EÚD) je nezávislým externím auditním orgánem Evropské unie. Ověřuje, zda byly příjmy Unie získány řádně, zda byly její výdaje vynaloženy legálně a správně a přesvědčuje se o řádnosti finančního řízení. Své úkoly plní nezávisle na ostatních orgánech EU a vládách členských států. Přitom přispívá k zlepšování řízení finančních prostředků Evropské unie v zájmu občanů.

Co Evropský účetní dvůr dělá?

Hlavní úlohou Evropského účetního dvora je přezkoumávat, zda je náležitě plněn rozpočet EU, jinými slovy, zda jsou příjmy a výdaje EU legální a správné a zda je finanční řízení řádné. Tato činnost pomáhá zajistit účinné a účelné řízení EU. V zájmu plnění svých úkolů provádí EÚD podrobné kontroly příjmů nebo výdajů EU na všech úrovních správy finančních prostředků EU. Provádí kontroly na místě u organizací, které spravují finanční prostředky, nebo u příjemců finančních prostředků, a to jak v členských státech EU, tak i v ostatních zemích. Jeho zjištění jsou zveřejňována ve výročních

a zvláštních zprávách, které Komisi a členské státy upozorňují na zjištěné chyby a nedostatky a vydávají doporučení ke zlepšení situace.

Další klíčovou funkcí Evropského účetního dvora je pomáhat rozpočtovému orgánu (Evropskému parlamentu a Radě) tím, že jim předkládá výroční zprávu o plnění rozpočtu EU v předchozím rozpočtovém roce. Zjištění a závěry EÚD uvedené v této zprávě hrají důležitou úlohu při rozhodování Parlamentu o udělení absolutoria Komisi za plnění rozpočtu.

Evropský účetní dvůr vydává na žádost ostatních orgánů EU rovněž stanovisko k novým nebo změněným předpisům EU, které mají finanční dopad. EÚD může také vydávat z vlastního podnětu stanoviska k ostatním záležitostem.

Štítky v uších krav pomáhají auditorům EU zjistit, jak se nakládá s evropskými penězi.

Jak Evropský účetní dvůr funguje?

Evropský účetní dvůr funguje jako kolektivní orgán složený z 28 členů, jednoho z každého státu EU. Členy jmenuje Rada po konzultaci s Evropským parlamentem na funkční období šesti let, které je možno obnovit. Členové jsou voleni pro svou způsobilost a nezávislost a pracují pro EÚD na plný úvazek. Ze svého středu volí předsedu na dobu tří let.

Aby mohl Účetní dvůr vykonávat svou práci účinně, musí být – stejně jako jakýkoli jiný nejvyšší kontrolní úřad – nezávislý na orgánech a institucích, které kontroluje. EÚD může volit témata svých kontrol, konkrétní rozsah a přístup, který se použije, rozhodovat o tom, jak a kdy předloží výsledky vybraných kontrol, a rozhodovat o zveřejnění svých zpráv a stanovisek. To jsou důležité prvky nezávislosti.

Evropský účetní dvůr je rozdělen do senátů, které vypracovávají zprávy a stanoviska, jež má Evropský účetní dvůr přijmout. Senáty podporují kvalifikovaní pracovníci pocházející ze všech členských států. Auditoři často provádějí kontroly v ostatních orgánech EU, členských státech a ostatních zemích, které jsou příjemci finančních prostředků EU. EÚD rovněž úzce spolupracuje s nejvyššími kontrolními úřady v členských státech. Ačkoli se práce EÚD týká především rozpočtu EU, za nějž nese celkovou odpovědnost Komise, v praxi je více než 80 % výdajů spravováno společně s vnitrostátními orgány.

Evropský účetní dvůr nemá žádné soudní pravomoci, prostřednictvím své práce však upozorňuje na nesrovnalosti, nedostatky a případy podezření na podvod orgány a instituce EU, které odpovídají za přijetí opatření, včetně Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). Od svého založení v roce 1977 má EÚD prostřednictvím objektivních zpráv a stanovisek významný vliv na finanční řízení rozpočtu EU. Přitom plní úlohu nezávislého strážce finančních zájmů občanů Unie.

Evropský hospodářský a sociální výbor

Hlas občanské společnosti

Úloha: zastupování organizované občanské společnosti

Členové: 353 ze všech členských států EU

Sídlo: Brusel

► <http://eesc.europa.eu>

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je poradní institucí Evropské unie. Představuje jedinečnou platformu pro konzultace, dialog a hledání shody mezi zástupci všech různých součástí „organizované občanské společnosti“, včetně zaměstnavatelů, odborových svazů a skupin, jako jsou profesní a komunitní sdružení, organizace mládeže, ženské skupiny, spotřebitelé, aktivisté v oblasti životního prostředí a mnoho dalších. Členové EHSV nejsou vázáni žádnými závaznými pokyny a pracují v obecném zájmu Unie. EHSV tudíž působí jako spojnice mezi výše uvedenými orgány EU a občany EU a podporuje otevřenější společnost s vyšší účastí občanů na správě, a tedy demokratičtější společnost v Evropské unii.

Co EHSV dělá?

Výbor plní tři hlavní úlohy:

- poskytovat poradenství Evropskému parlamentu, Radě a Evropské komisi,
- zajistit, aby byly názory organizací občanské společnosti vyslyšeny v Bruselu a zvýšit povědomí těchto organizací o dopadu právních předpisů EU na životy evropských občanů,
- podporovat a posilovat organizovanou občanskou společnost jak uvnitř EU, tak mimo ni.

Evropský parlament, Rada nebo Komise musí výbor konzultovat v mnoha oblastech, jež jsou stanoveny ve Smlouvách. Kromě celé řady povinných konzultací může výbor vydávat stanoviska z vlastního podnětu v případech, v nichž se domnívá, že je to důležité na ochranu zájmů občanské společnosti. Pokud chtějí tvůrci právních předpisů EU získat přehled o postojích občanské společnosti, vypracovává na základě jejich žádosti rovněž průzkumná stanoviska; zveřejňuje také informativní zprávy věnované tématickým otázkám.

EHSV vydává ročně přibližně 170 stanovisek, přičemž přibližně 15 % z nich je vydáno z vlastního podnětu.

Hlavním znakem práce EHSV je snaha o dosažení konsensu mezi jeho členy, kteří zastupují širokou škálu zájmových skupin – například mezi členy skupin zaměstnavatelů a členy, kteří zastupují organizace zaměstnanců. Výbor má dobrou pozici, aby mohl vydávat doporučení ohledně dopadu navrhovaných nových právních předpisů v praxi – na životy lidí – a ohledně toho, jak právní předpis upravit, aby získal širokou podporu veřejnosti. Důležitými prvky práce výboru je také podpora transparentnosti při rozhodování EU a vytváření úzkých vazeb s vnitrostátními organizacemi občanské společnosti.

Jak EHSV pracuje?

EHSV tvoří 353 členů z 28 členských států EU. Členové pocházejí z různých sociálních a profesních skupin a mají širokou škálu znalostí a zkušeností. Na základě návrhu členských států je jmenuje Rada na pětileté funkční období, avšak pro EHSV pracují nezávisle a chrání zájmy všech občanů EU. Členové nepůsobí v Bruselu na plný úvazek: většina z nich pokračuje ve svém zaměstnání ve svých domovských zemích, což znamená, že mohou zůstat v kontaktu s lidmi „doma“.

Členové výboru jsou organizováni ve třech skupinách: „zaměstnavatelé“, „pracovníci“ a „různé zájmy“. Jejich úkolem je vytvářet v rámci těchto skupin shodu, aby stanoviska EHSV skutečně odrážela hospodářské a společenské zájmy občanů EU. EHSV volí svého předsedu a dva místopředsedy na funkční období dva a půl roku. Členové EHSV se scházejí devětkrát ročně na plenárních zasedáních v Bruselu, na nichž jsou stanoviska schvalována hlasováním prostou většinou. Tato plenární zasedání připravuje šest tematických sekcí, v jejichž čele stojí členové výboru a které podporuje generální sekretariát výboru se sídlem v Bruselu. Těmito tematickými sekcemi a výbory jsou:

Plánování dodávek energie zajímá všechny občany EU, a tudíž i organizace občanské společnosti v Evropském hospodářském a sociálním výboru.

- ▶ sekce pro hospodářskou a měnovou unii, hospodářskou a sociální soudržnost (ECO),
- ▶ sekce pro jednotný trh, výrobu a spotřebu (INT),
- ▶ sekce pro dopravu, energetiku, infrastrukturu a informační společnost (TEN),
- ▶ sekce pro zaměstnanost, sociální věci a občanství (SOC),
- ▶ sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí (NAT),
- ▶ sekce pro vnější vztahy (REX),
- ▶ Poradní výbor pro industriální změny (CCMI).

EHSV sleduje pokrok v oblasti dlouhodobých strategií EU prostřednictvím tzv. středisek pro sledování a řídicího výboru, jež sledují jejich provádění a dopad na místní úrovni. Zabývají se udržitelným rozvojem, trhem práce, jednotným trhem a strategií pro růst „Evropa 2020“.

Vztahy s hospodářskými a sociálními radami

EHSV udržuje pravidelné styky s regionálními a vnitrostátními hospodářskými a sociálními radami v celé Evropské unii. Tyto kontakty zahrnují především výměny informací a každoroční společné diskuse o specifických záležitostech.

Výbor regionů

Hlas místní samosprávy

Úloha: zastupování evropských měst a regionů

Členové: 353 ze všech členských států EU

Sídlo: Brusel

► <http://cor.europa.eu>

Výbor regionů (VR) je poradním orgánem, který je složen ze zástupců evropských regionálních a místních orgánů. Zajišťuje, aby měly evropské regiony vliv na tvorbu politiky EU, a ověřuje, zda jsou respektovány regionální a místní identity, pravomoci a potřeby. Rada a Komise musí s výborem konzultovat záležitosti, které se týkají místní a regionální samosprávy, jako je regionální politika, životní prostředí, školství a doprava.

Co Výbor regionů dělá?

Jelikož jsou přibližně tři čtvrtiny právních předpisů EU prováděny na místní nebo regionální úrovni, je vhodné, aby měli místní a regionální zástupci slovo při vypracovávání nových právních předpisů EU. VR, jehož členy jsou voleni místní zástupci, kteří mají patrně nejbližší k evropským občanům a jejich obavám, usiluje o demokratičtější a odpovědnější EU.

Komise a Evropský parlament musí s VR konzultovat legislativní návrhy v oblastech politiky, které se přímo týkají místních a regionálních orgánů, jako je například civilní ochrana, změna klimatu a energetika. Jakmile VR obdrží legislativní návrh, členové o něm jednájí na plenárním zasedání, přijmou jej většinou hlasů a vydají stanovisko. Co je důležité, Komise a Parlament se nemusí doporučením VR řídit, musí však výbor konzultovat. Pokud byly v legislativním postupu opomenuty příslušné povinné konzultace, má VR právo podat žalobu u Soudního dvora. VR může rovněž vydávat k aktuálním záležitostem stanoviska z vlastního podnětu.

Jak VR funguje?

Členy výboru jsou voleni místní nebo regionální politici, kteří zastupují celou škálu činností místní a regionální samosprávy v EU. Může se jednat o vedoucí představitele regionální samosprávy, poslance regionálních parlamentů, členy obecních rad nebo primátory velkých měst. Všichni zastávají ve své zemi politickou funkci. Nominují je vlády EU, při své práci jsou však politicky naprosto nezávislí. Rada je jmenuje na funkční období pěti let a mohou být jmenováni znovu. VR volí ze svých členů předsedu, a to na funkční období dva a půl roku.

Členové VR žijí a pracují ve svých regionech. Pětkrát ročně se scházejí v Bruselu na plenárních zasedáních, během nichž je vymezena politika a přijata stanoviska. Plenární zasedání připravuje šest odborných komisí, které tvoří členové VR a které se zaměřují na různé oblasti politiky:

- Komise pro politiku územní soudržnosti (COTER),
- Komise pro hospodářskou a sociální politiku (ECOS),
- Komise pro vzdělávání, mládež, kulturu a výzkum (EDUC),
- Komise pro životní prostředí, změnu klimatu a energetiku (ENVE),
- Komise pro občanství, správu, institucionální a vnější věci (CIVEX),
- Komise pro přírodní zdroje (NAT).

Členové VR jsou zařazeni rovněž do vnitrostátních delegací, jedné za každý členský stát. Existují také meziregionální skupiny, jejichž cílem je podporovat přeshraniční spolupráci. Mimoto existují čtyři politické skupiny.

Evropský veřejný ochránce práv

Šetření vašich stížností

Úloha: prověřování případů nesprávného úředního postupu

Sídlo: Štrasburk

► <http://ombudsman.europa.eu>

Evropský veřejný ochránce práv prověřuje stížnosti na případy nesprávného úředního postupu ze strany orgánů a institucí EU. Evropský veřejný ochránce práv přijímá a prověřuje stížnosti občanů, rezidentů, podniků a orgánů z EU.

Co veřejný ochránce práv dělá?

Evropského veřejného ochránce práv volí Evropský parlament na obnovitelné funkční období pěti let. Přijímáním a prověřováním stížností pomáhá veřejný ochránce práv odhalit případy nesprávného úředního postupu v evropských orgánech a jiných institucích EU – jinými slovy, případy, kdy určitý orgán EU nečinil něco, co měl učinit, nebo tak učinil nesprávně, či udělal něco, co udělat neměl. K příkladům nesprávného úředního postupu patří:

- nespravedlnost,
- diskriminace,
- překročení pravomoci,
- poskytnutí neúplných informací nebo odmítnutí informace poskytnout,
- zbytečné průtahy,
- nesprávné postupy.

Stížnost může evropskému veřejnému ochránci práv podat kterýkoli občan nebo rezident členského státu EU stejně jako sdružení nebo podnik. Evropský veřejný ochránce práv se zabývá pouze orgány a institucemi EU, nikoli stížnostmi na vnitrostátní, regionální či místní orgány nebo instituce. Pracuje zcela nezávisle a nestranně a nevyžaduje ani nepřijímá pokyny od žádné vlády nebo organizace.

Problém může být často vyřešen jednoduše tím, že evropský veřejný ochránce práv informuje o stížnosti dotyčný orgán. Pokud se problém nevyřeší uspokojivě během šetření, snaží se evropský veřejný ochránce práv nalézt pokud možno smírné řešení, které dotyčný případ nesprávného právního postupu napraví a uspokojí stěžovatele. Pokud toto selže, může evropský veřejný ochránce práv vydat doporučení k vyřešení dané záležitosti. Jestliže dotyčný orgán jeho doporučení nepřijme, může evropský veřejný ochránce práv vyhotovit zvláštní zprávu pro Evropský parlament.

Na internetových stránkách evropského veřejného ochránce práv je k dispozici praktická příručka pro podávání stížností.

© ImageGlobe

Emily O'Reillyová, evropská veřejná ochránkyně práv, zkoumá stížnosti na neodpovídající či nesprávný úřední postup EU.

Evropský inspektor ochrany údajů

Ochrana vašeho soukromí

Úloha: ochrana osobních údajů občanů zpracovávaných orgány a institucemi EU

Sídlo: Brusel

► <http://edps.europa.eu>

V průběhu své práce mohou evropské orgány uchovávat a zpracovávat osobní údaje o občanech a rezidentech EU v elektronické, písemné nebo vizuální podobě. Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) je pověřen ochranou těchto osobních údajů a soukromí lidí a prosazováním osvědčených postupů v této oblasti u orgánů a institucí EU.

Co evropský inspektor ochrany údajů dělá?

Používání osobních údajů občanů – například jmen, adres, zdravotních údajů nebo údajů o dosavadní praxi – upravují přísné evropské předpisy a ochrana těchto údajů je základním právem. Každý orgán EU má svého inspektora ochrany údajů, který zajišťuje dodržování určitých povinností, například to, že údaje mohou být zpracovávány pouze z konkrétních a oprávněných důvodů. Osoba, jejíž údaje jsou zpracovávány, má určitá vymahatelná práva, například právo na opravu údajů. Povinností EIOÚ je dohlížet na činnosti v oblasti ochrany údajů a systémy orgánů EU a zajišťovat jejich soulad s osvědčenými postupy. EIOÚ se zabývá rovněž stížnostmi a provádí šetření. K dalším úkolům patří:

- sledování zpracování osobních údajů administrativou EU,
- vydávání doporučení k politikám a právním předpisům, které se týkají soukromí,
- spolupráce s podobnými orgány v členských státech v zájmu zajištění jednotné ochrany údajů.

Jak EIOÚ funguje?

Při své každodenní činnosti využívá EIOÚ dvě oddělení. Oddělení pro dohled a prosazování hodnotí dodržování ochrany údajů ze strany orgánů a institucí EU. Oddělení pro politiku a konzultace radí normotvůrci EU v záležitostech týkajících se ochrany údajů v celé řadě oblastí politiky a v souvislosti s návrhy nových právních předpisů. EIOÚ sleduje rovněž nové technologie, které mohou mít dopad na ochranu údajů.

Stížnost evropskému inspektorovi ochrany údajů může podat každý, kdo se domnívá, že orgán nebo instituce EU porušily při zpracování jeho osobních údajů jeho práva. Stížnost je nutno podat na formuláři pro podávání stížností, který je k dispozici na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů.

Evropská investiční banka

Investice do budoucnosti

Úloha: poskytování dlouhodobého financování pro investice do projektů, na nichž se podílí EU

Akcionáři: členské státy EU

Správní rada: jeden zástupce z každého členského státu a zástupce Evropské komise

Sídlo: Lucemburk

► <http://www.eib.org>

Evropská investiční banka (EIB) je bankou Evropské unie. Vlastní ji členské státy a jejím úkolem je půjčovat peníze na investice, které podporují cíle Unie – například v oblasti energetických a dopravních sítí, udržitelnosti životního prostředí a inovací. EIB se zaměřuje na zvyšování počtu pracovních míst v Evropě a její růstový potenciál, na podporu opatření v oblasti klimatu a na podporu politik EU za jejími hranicemi.

Co EIB dělá?

EIB je největším mnohostranným dlužníkem a věřitelem a poskytuje finance a odborné znalosti řádným a udržitelným investičním projektům, především v EU. K několika málo příkladům z tisíců projektů, které EIB v průběhu let financovala, patří Viaduc de Millau a linky TGV ve Francii, protipovodňová ochrana v Benátkách, větrné elektrárny ve Spojeném království, most přes Öresund ve Skandinávii, aténské metro a vyčištění Baltského moře.

EIB nevyužívá peněžní prostředky z rozpočtu EU. Financuje se sama vydáváním dluhopisů na světových finančních trzích. V roce 2013 půjčila EIB částku ve výši 79 miliard EUR na 400 velkých projektů ve více než 60 zemích – 69 miliard eur v členských státech EU a 10 miliard EUR v zemích mimo EU se zaměřením na předvstupní země, sousední země v jižní a východní Evropě, Afriku, Karibik a Tichomoří a rovněž Latinskou Ameriku a Asii.

EIB má rating AAA. EIB obvykle půjčuje finanční prostředky až do výše 50 % nákladů projektu. EIB působí jako katalyzátor a zvyšuje spolufinancování z ostatních zdrojů. U půjček nad 25 milionů EUR půjčuje EIB přímo subjektům z veřejného a soukromého sektoru, jako jsou vlády a podniky. V případě menších půjček poskytuje EIB úvěrové linky obchodním bankám a jiným finančním institucím, které půjčují finanční prostředky EIB malým a středním podnikům nebo menším projektům, které provádějí dlužníci z veřejného sektoru.

V rámci EU mezi priority úvěrových činností patří:

- inovace a dovednosti,
- přístup k financím pro malé a střední podniky podpora malých a středních podniků,
- opatření v oblasti klimatu ochrana a zlepšování životního prostředí a udržitelných společenství,
- transevropské dopravní, energetické a informačně-technologické sítě.

© ImageGlobe

Výstavba nových železničních tratí je jedním z projektů, které mohou využít půjček od Evropské investiční banky.

Jak EIB pracuje?

EIB je nezávislá instituce, která přijímá vlastní rozhodnutí o výpůjčkách a úvěrech v závislosti na podstatě daného projektu a možnostech, které nabízejí finanční trhy. Banka spolupracuje s ostatními orgány EU, zejména Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou.

Rozhodnutí EIB přijímají tyto orgány:

- ▶ Rada guvernérů se skládá z ministrů (obvykle ministrů financí) ze všech členských států. Rada guvernérů stanoví obecnou úvěrovou politiku banky.
- ▶ Správní rada, které předsedá prezident banky, se skládá z 29 členů, 28 členů jmenovaných členskými státy a jednoho člena jmenovaného Evropskou komisí. Správní rada schvaluje úvěrové a výpůjční operace.
- ▶ Řídící výbor je výkonným orgánem banky na plný úvazek. Řídí každodenní činnost EIB.

Evropský investiční fond

EIB je většinovým akcionářem Evropského investičního fondu (EIF), který financuje investice v malých

a středních podnicích, jež tvoří 99 % podniků v EU a zaměstnávají více než 100 milionů Evropanů. Malé a střední podniky se při získávání financí, které potřebují na investice a růst, často potýkají s problémy.

To platí zejména pro nově založené podniky a malé společnosti s inovativními výrobky nebo službami, což jsou právě ty malé a střední podniky, které chce EU podporovat. EIF tyto potřeby uspokojuje prostřednictvím rizikového kapitálu a rizikových finančních nástrojů, na něž připadá ročně několik miliard eur a které jsou nabízeny částečně v partnerství s Evropskou komisí, obchodními bankami a jinými věřiteli.

<http://www.eif.org>

Agentury EU

Evropská unie má řadu specializovaných agentur, které poskytují informace nebo poradenství orgánům či institucím EU, členským státům a občanům. Každá z těchto agentur má konkrétní technický či vědecký úkol nebo úkol v oblasti řízení. Agentury EU lze zařadit do několika kategorií.

Decentralizované agentury

Agentury jsou subjekty evropského veřejného práva, liší se však od orgánů EU (Rady, Parlamentu, Komise atd.) a mají vlastní právní subjektivitu. Mají sídla v různých městech po celé Evropě, proto se na ně často odkazuje jako na „decentralizované“. Mohou se zabývat úkoly právní a vědecké povahy. K příkladům patří Odrůdový úřad v Angers ve Francii, který přiznává práva na nové odrůdy rostlin, nebo Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost v Lisabonu v Portugalsku, které analyzuje a šíří informace o drogách a drogové závislosti.

Tři kontrolní subjekty pomáhají prosazovat pravidla pro finanční instituce, a tím udržovat stabilitu evropského finančního systému. Jedná se o Evropský orgán pro bankovníctví, Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy.

Jiné agentury pomáhají členským státům EU spolupracovat v boji proti organizované mezinárodní

trestné činnosti. Příkladem je Europol, který má sídlo v Haagu v Nizozemsku a který poskytuje platformu pro spolupráci pracovníků donucovacích orgánů ze zemí EU. Ti si vzájemně pomáhají při identifikaci a sledování nejnebezpečnějších zločineckých a teroristických sítí v Evropě.

Tři agentury plní velmi specifické úkoly v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Takovou agenturou je Satelitní středisko Evropské unie v Torrejón de Ardoz ve Španělsku; toto středisko používá informace z družic pro pozorování Země na podporu rozhodování EU v zahraničních a bezpečnostních věcech.

Agentury a instituce Euratomu

Tyto instituce působí v rámci Smlouvy o Evropském společenství pro atomovou energii (Euratom) s cílem koordinovat v zemích EU výzkum týkající se mírového využívání jaderné energie a zajistit, aby byly dodávky atomové energie dostatečné a bezpečné.

Výkonné agentury

Výkonné agentury zajišťují praktické řízení programů EU, například vyřizování žádostí o granty z rozpočtu EU. Tyto agentury jsou zřízeny na určitou dobu a musí se nacházet na stejném místě jako Evropská

Zdravotní nezávadnost potravin je třeba kontrolovat v celé Evropě – koordinace této činnosti je typickým úkolem pro agenturu EU.

komise, tj. v Bruselu nebo Lucemburku. Příkladem je Evropská rada pro výzkum, která financuje základní výzkum prováděný skupinami vědců z EU.

Agentura Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA)

Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA)

Agentura pro evropský GNSS (GSA)

Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER)

Eurojust

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA)

Evropská agentura pro bezpečnost letectví (EASA)

Evropská agentura pro chemické látky (ECHA)

Evropská agentura pro kontrolu rybolovu (EFCA)

Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA)

Evropská agentura pro námořní bezpečnost (EMSA)

Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU (Frontex)

Evropská agentura pro železnice (ERA)

Evropská agentura pro životní prostředí (EEA)

Evropská nadace odborného vzdělávání (ETF)

Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound)

Evropská obranná agentura (EDA)

Evropská policejní akademie (CEPOL)

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA)

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC)

Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop)

Evropský inovační a technologický institut (EIT)

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE)

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA)

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)

Evropský policejní úřad (Europol)

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA)

Jednotný výbor pro řešení problémů

Odrůdový úřad Společenství (CPVO)

Překladačské středisko pro instituce Evropské unie (CdT)

Satelitní středisko Evropské unie (EUSC)

Společný podnik pro rozvoj energie z jaderné syntézy

Úřad evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC)

Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (ochranné známky a průmyslové vzory) (OHIM)

Ústav Evropské unie pro studium bezpečnosti (EUISS)

Výkonná agentura Evropské rady pro výzkum (ERCEA)

Výkonná agentura pro inovace a sítě (INEA)

Výkonná agentura pro malé a střední podniky (EASME)

Výkonná agentura pro spotřebitele, zdraví a potraviny (Chafea)

Výkonná agentura pro výzkum (REA)

Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA)

Zásobovací agentura Euratomu (ESA)

Všechny agentury EU lze vyhledat prostřednictvím internetových stránek

► http://europa.eu/agencies/index_cs.htm

Kontakt s EU

■ NA INTERNETU

Informace ve všech úředních jazycích Evropské unie najdete na portálu
Evropa: europa.eu

■ OSOBNĚ

Po celé Evropě byly zřízeny stovky místních informačních středisek EU.
Adresu vašeho nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce europedirect.europa.eu

■ TELEFONICKY NEBO POŠTOU

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Na tuto službu se můžete obrátit prostřednictvím bezplatné telefonní linky **00 800 6 7 8 9 10 11** (někteří operátoři mobilních sítí neumožňují volání na čísla s předvolbou 00 800 nebo tyto hovory zpoplatňují) či prostřednictvím placené telefonní linky mimo EU: **+32 22999696**. Můžete také využít elektronické pošty v rámci europedirect.europa.eu

■ PUBLIKACE O EVROPĚ

Publikace o EU jsou na dosah jednoho kliknutí na internetových stránkách EU Bookshop:
bookshop.europa.eu

Publikace o Evropské unii v češtině můžete získat zde:

EVROPSKÁ KOMISE

Zastoupení v České republice
Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel.: +420 224312835
E-mail: comm-rep-cz@ec.europa.eu
<http://www.evropska-unie.cz>

ÚŘAD VLÁDY ČR

Eurocentrum Praha
Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel.: +420 222517526
E-mail: eurocentrum.praha@euroskop.cz
Eurofon 800 200 200
<http://www.euroskop.cz>

EVROPSKÝ PARLAMENT

Informační kancelář Evropského parlamentu
Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel: +420 255708208
E-mail: eppraha@europarl.europa.eu

<http://www.evropsky-parlament.cz>
<http://www.europarl.europa.eu>

Zastoupení a kanceláře Evropské komise
a Evropského parlamentu existují ve všech zemích
Evropské unie. Evropská unie má rovněž delegace
v dalších částech světa.

Evropská unie

Členské státy Evropské unie (2014)

Kandidátské země a potenciální kandidáti

Evropská unie (EU) je jedinečná. Není federálním státem jako Spojené státy americké, neboť její členské státy zůstávají nezávislými suverénními národy. Stejně tak není pouze mezivládní organizací jako Organizace spojených národů, neboť jistou část své suverenity členské státy sdílejí a získávají tak mnohem větší kolektivní sílu a vliv, než jaký by měly, pokud by jednaly samostatně.

Svoji suverenitu sdílejí tím, že přijímají společná rozhodnutí prostřednictvím společných orgánů, jako je Evropský parlament, který je volen občany EU, a Evropská rada a Rada, jež obě zastupují národní vlády. Rozhodují se na základě návrhů Evropské komise, která zastupuje zájmy EU jako celku. Ale co každý z těchto orgánů dělá? Jak pracují společně? Kdo je za co zodpovědný?

Tato brožura přináší odpovědi na podobné otázky, podává rovněž stručný přehled o agenturách a dalších institucích, které se podílejí na činnosti Evropské unie, a nabízí vám užitečného průvodce po rozhodovacím procesu v EU.

